Тижневик «Міст» №44 (№1475) October 29, 2026

weekly.meest.com

MeestWeekly

ПЕРЕМОВИНИ В ОСЛО

Світ продовжує шукати способи завершення російсько-української війни

Читайте с. 4

ВІЙНА ЗА ЦИФРОВИЙ СВІТ

Навіщо Росія і Україна взялися знищувати дата-центри ворога с. 7

ПРЕЗИДЕНТ ВПЛИВАЄ НА РЕЙТИНҐИ ПАРТІЇ

Дональд Трамп перекладає провину на Володимира Зеленського с. 15

A-TEAM Home Care

Over $2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати
за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

Happening hLIST FINALIST BUCKS COUNTY'S BEST 2021 · the BEST 2019 Courier Times · the BEST 2020 Courier Times · Happening hLIST FINALIST MONTGOMERY COUNTY'S BEST 2020

Стів Віткофф, Александер Стубб, Володимир Зеленський та Йонас Ґар Стере

ПЕРЕМОВИНИ В ОСЛО

Світ продовжує шукати способи завершення російсько-української війни

■ Євген Клен

Минулого тижня Володимир Зеленський провів розмову з Марко Рубіо, державним секретарем США. Сторони обговорили потреби України в перехоплювачах балістичних ракет, ранньому попередженні про російські балістичні атаки та відновленні функціонування Starlink/Starshield.

Після цього президент України навідався до столиці Норвегії для перемовин щодо війни в Україні та безпеки Європи. Він зустрівся з Йонасом Ґаром Стере, прем'єр-міністром цієї країни, й Александром Стуббом, президентом Фінляндії, а також отримав авдієнцію в короля Норвегії.

Проте найважливішою була зустріч українського лідера зі Стівом Віткоффом, спеціальним посланцем президента США. Перемовини зосередилися на двох напрямах: створенні суверенного, безпечного та процвітаючого майбутнього для України, зокрема, надійних гарантій безпеки, європейської інтеграції та комплексної повоєнної економічної системи, що задовольняла б фінансові потреби України й давала можливості для довготривалого зростання та інвестицій; розробці комплексної пропозиції для Російської Федерації (РФ), яка б враховувала питання, необхідні для припинення війни, встановлювала нову та стійку архітектуру безпеки між РФ та Європою, а також досліджувала можливості для післявоєнної економічної співпраці. Своєю чергою Джаред Кушнер, зять Дональда Трампа, який був присутній на зустрічі дистанційно через грип, знову попросив Зеленського зупинити удари по російських нафтопереробних заводах. У перемовинах також узяли участь представники Великої Британії, Франції, Німеччини, Польщі, Європейського Союзу й НАТО.

У зв'язку з цим The New York Times написала, що Трамп тисне на Зеленського, вимагаючи погодитися на мирну угоду на умовах, вигідних Кремлю. Газета зауважила, що глава Білого дому зараз дедалі активніше намагається повернути РФ до міжнародної дипломатії та представити президента України головною перешкодою для миру. Натомість ігнорує продовження російських атак по українських містах та енергетичній інфраструктурі.

Кирило Буданов, глава Офісу президента України, який також брав участь у переговорах, відмітив: «Тривають важкі перемовини заради стійкого миру, який потрібен не лише Україні». А Йонас Ґар Стере запевнив, що перемовини між США й Україною відбулися успішно.

Після Осло американська делегація полетіла до Москви. Стів Віткофф привіз Путіну документи, у яких були викладені підходи до врегулювання війни в Україні. «В РФ і США є перспективи розвитку економічних відносин після завершення війни в Україні», — зазначив спецпосланець Трампа.

На зустрічі з ним кремлівський диктатор оголосив про звільнення 72-річного американця Стівена Габбарда, якого РФ викрала з українського Ізюма 2022 року й засудила за «найманство». У червні 2025-го NYT писала, що цього вчителя англійської мови утримують у російській катівні й піддають тортурам через те, що він американець. На жест Путіна Віткофф заявив міжнародному воєнному злочинцю: «Ви так багато говорите про те, що президент Трамп — гуманіст. Ви теж гуманіст, пане, і я це високо ціную. Висловлюю вам свою повагу. Дякую ще раз».

У підсумку Юрій Ушаков, помічник президента РФ, повідомив, що Москва погодилася на тристоронню зустріч делегацій України, США та РФ, що може відбутися в десятих числах листопада в Абу-Дабі, столиці Об'єднаних Арабських Еміратів.

За даними The Economist, США підготували новий сценарій завершення війни в Україні, що передбачає створення демілітаризованої зони на Донбасі та відмову від НАТО. Також Україні можуть запропонувати інвестиційний пакет і перспективу членства у Європейському Союзі.

Для РФ потенційна угода може передбачати можливість укладати бізнесові контракти з американськими компаніями, послаблення санкцій і нормалізацію політичних відносин зі Заходом. Окремо обговорюють можливе відновлення постачання російського газу до Європи, зокрема функціонування газогону «Північний потік».

Та один з українських посадовців розповів журналістам часопису, що побоюється переваги економічних інтересів окремих учасників перемовного процесу над завданням досягти тривалого миру. Українська сторона, за його словами, остерігається, що представники президента США можуть домовитися з Москвою про вигідні для себе угоди ще до узгодження умов завершення війни, які влаштовуватимуть Київ, та визначення надійних гарантій безпеки.

Проте співрозмовник видання в американському уряді запевнив, що останні кроки Трампа не свідчать про намір змусити Україну капітулювати. На його думку, президент США став жертвою «успішної інформаційної операції» росіян.

The Economist написав, що Віткофф і Кушнер хибно оцінюють мотиви російського диктатора, уважаючи їх переважно економічними й територіальними, а не пов'язаними з націоналістичними прагненнями. Саме це, на переконання експертів, робить американських представників особливо вразливими до маніпуляцій Москви.

Журналісти також відзначили, що рішення Вашинґтона обмежити роботу Starlink в Україні могло мати вигляд дипломатичного сигналу, однак на фронті Україна відчула його наслідки безпосередньо.

Для Путіна це стало своєрідною кульмінацією двох успішних тижнів: Білий дім домовився з Кремлем про постачання солярки, а також відклав запровадження нових санкцій проти Москви відповідно до закону Ліндсі Ґрема.

Відтак російський диктатор спробував зобразити зі себе миротворця і зробив низку заяв. Він прокоментував слова Зеленського про готовність заморозити війну з РФ по лінії фронту, нафантазувавши, що це «територія історичної Росії». «Аргументами» для своїх заяв назвав результати фейкових референдумів на окупованих українських територіях: жителі Донецької та Луганської областей, мовляв, «проголосували» за вступ цих територій до складу РФ.

«Росія, на додачу до цього, не хоче воювати з Україною, — стверджував володар Кремля. — Але якщо сьогоднішнє українське керівництво хоче воювати, нехай воює». Він також заявив, що всіх громадян України, крім «мотивованих націоналістичних формувань», заганяють на фронт «насильно».

«Тому ми завжди виступали за мирне врегулювання. Із перших днів 2014 року вже про це говорили. Хочу сказати, що ми й нині готові домовлятися та шукати розв'язки цієї важкої, непростої ситуації», — наголосив Путін і пояснив свою «готовність домовлятися» вигаданими «генетичними дослідженнями». «Це дуже близький нам народ, розумієте? Ну що там казати? Останні генетичні дослідження засвідчують, що росіяни й українці насправді — один народ», — брехливо заявив диктатор.

MeestWeekly

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.
President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation.
The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа».
Виходить щочетверга (52 рази в рік).
Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бесяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854. Tel.: 862-682-4224
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: https://weekly.meest.com/us

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: $85/year, $55/half of year.

Ціна одного числа договірна.
Поштова достава
у США: $85/рік, $55/пів року.

Please, pay your subscription to:
Чеки й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних аґенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, УНІАН, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

ВІЙНА НА ВСІХ ФРОНТАХ

Сучасні технології застосовують у повітрі, на суходолі й навіть у космосі

■ Євген Клен

З 1 вересня до 16 жовтня ц. р. рашистські окупанти втратили контроль над 112 кв. км української території. Водночас від початку року армія Російської Федерації (РФ) захопила близько 100 кв. км. Про це повідомив американський Інститут вивчення війни (ISW).

НА СУХОДОЛІ

Андрій Білецький, командир Третього армійського корпусу Збройних сил України (ЗСУ), заявив, що внаслідок української операції «Вівальді» зазнала значних утрат російська 144-та мотострілецька дивізія. Він наголосив, що вона фактично перестала існувати як організована військова сила. Тому тепер РФ змушена відновлювати боєздатність дивізії, перш ніж проводити інші наступальні операції на Лиманському напрямку. Такий крок створить додаткове навантаження на систему поповнення ворожої армії.

В ISW оцінили, що операція «Вівальді» зірвала плани командування РФ щодо оточення військ ЗСУ в районі «фортечного посяду» Донецької області з півночі. Українські бійці дійшли до річки Жеребець, після чого лінія фронту скоротилася, а оборону змогли організувати на зручніших рубежах, де була більша концентрація піхоти й кращі позиції для застосування безпілотних літальних апаратів (БпЛА) та артилерії. Тому для відновлення наступу в напрямку Лимана росіянам доведеться вчергове форсувати річку.

За словами аналітиків, командування РФ мало намір обійти Лиман через Святогірськ, після чого з'єднатися в районі Барвінкового Харківської області з іншими військами, що мали просуватися з південного заходу через Добропільський напрямок. Проте завдяки українській операції цей задум був зруйнований, тож армія РФ була змушена перейти до лобових атак на схід від Слов'янська та Краматорська, де українські захисники підготували надійні оборонні позиції. Також експерти звернули увагу на зростання бойових утрат РФ із літа 2026 року. За їхніми даними, упродовж кількох місяців російські загарбники втратили понад 40 тис. військових убитими та пораненими.

У ПОВІТРІ

Тим часом американські винищувачі F-16 зараз інтенсивно й доволі результативно збивають у небі України російські реактивні БпЛА, оскільки Україна відчуває нестачу в засобах оборони. Під час деяких атак ці літаки збивають до 90 % реактивних дронів. Однак, як написала The New York Times, постійне патрулювання виснажує ресурс винищувачів.

За даними видання, на озброєнні України є близько 50 літаків цього типу. І вони перебувають у повітрі настільки часто, що існує ризик їхньої поломки. Газета подала думку Мітчелла-Девіда Дептула, відставного генерал-лейтенанта Військово-повітряних сил США, який очолює Інститут аерокосмічних досліджень, про те, що таке використання F-16 означає, що українські сили використовують обмежені ресурси швидше, ніж варто було б. Він додав, що в довготривалій перспективі таке рішення є нежиттєздатним. А також відзначив, що кожен виліт F-16 у гонитві за БпЛА — це мінус один виліт винищувача для виконання наступальних завдань.

Газета зазначила, що програма підготовки українських пілотів зараз пильніше орієнтована на завдання з боротьби з БпЛА, ніж раніше. Ще п'ять років тому, до початку війни РФ проти України, льотчиків навчали цього рідше. Один із пілотів, який проходив навчання на авіабазах у Канаді та Румунії, визнав, що лише за час його підготовки характер бойових дій змінювався цілком майже десять разів.

Зі свого боку рашисти вирішили масштабувати удари реактивними дронами по Україні, аби спробувати зв'язати українську авіацію завданням з перехоплення дронів на тлі продовження активних бойових дій на фронті. Іван Киричевський, військовослужбовець 413-го полку Сил безпілотних систем «Рейд» ЗСУ, відмітив, що завдяки майстерності українських пілотів і підтримці західних партнерів, зокрема, у передачі даних про маневри російських винищувачів та пуски ракет «повітря—повітря», винищувальна авіація ЗСУ змогла знизити рівень технологічної переваги літаків РФ.

Тож російські теоретики зробили висновки, що потрібно покращити ситуацію з обміном розвідувальними даними для винищувальної авіації. «Але збережімо підстави для оптимізму, щоб цей задум ворога у війні в повітрі не вдався», — зауважив він.

У КОСМОСІ

А нещодавно рашисти запустили на орбіту Землі чотири космічні апарати серії «Космос», які згодом змінили своє розміщення таким чином, аби воно збігалося з орбітою комерційного супутника радіолокаційної розвідки ICEYE-X36. Відтак «Космос 2612» пройшов повз ICEYE-X36 на дуже малій відстані. Аналітики припускають, що відстань між супутниками могла становити від кількох кілометрів до 26 м. Зазвичай таке наближення двох космічних апаратів на орбіті вважають ледь не критичним.

На думку експертів, зацікавленість у супутнику «Космос 2612» з боку РФ пов'язана з тим, що супутники ICEYE використовують для збирання розвідувальних даних для України. Ці супутники можуть фотографувати поверхню Землі з роздільною здатністю 25 см у будь-який час і погоду. Тож це була спроба залякування комерційних компаній, що своїми супутниками допомагають Україні.

Крім того, РФ працює над розробкою проєкту «Рассвет», що може стати альтернативою американським супутниковим системам, але наразі зарано ще говорити про повноцінне розгортання мережі, бо її все ще тестують.

ФОТОФАКТ

Добровольці з Китаю, Тайваню, Японії та Південної Кореї у складі Азійського корпусу ЗСУ

ДО СЛОВА

Міністерство оборони України розробило оновлену суху пайку для військових, які виконують бойові завдання на передовій. Новий набір міститиме більше калорій, готові страви й нагрівачі, які дозволяють підігріти їжу без відкритого вогню. Новий раціон розробили за ініціативи відомства з урахуванням результатів опитування в мобільному застосунку «Армія+». У ньому взяло участь більше як 60 тис. військовослужбовців. Оновлений набір матиме кілька важливих відмінностей від попереднього стандарту: два окремі раціони замість одного добового набору; готові страви в реторт-упаковках; таблетки для знезараження води. Додаткові продукти: сухофрукти, шоколад і горіхи. Калорійність оновленого набору становитиме 4,1 тис. ккал на добу. Це на 600 ккал більше, ніж раніше. Оновлена пайка не замінюватиме стандартну, а стане її альтернативою.

ЩО ТАКЕ ПЕРЕМОГА?

У Москві та Києві її бачать по-різному

■ Петро Йосип

Ідея повної воєнної перемоги є привабливою, але й небезпечною. Саме на неї спершу розраховував російський диктатор, розпочавши повномасштабне вторгнення до України.

Foreign Affairs написала, що жодна війна не може закінчитися без пропозиції, яку ворог міг би прийняти, незалежно від того, наскільки сильні збройні сили однієї зі сторін і наскільки одностороннім є хід бойових дій. Ба більше, навіть після укладення угоди сторони майже завжди можуть продовжити воювати.

ГЛУХИЙ КУТ

Донедавна в дискусії про допомогу США Україні широко лунали заклики допомогти Києву здобути воєнну перемогу, при цьому перемовини відкидали як заспокоєння агресора. Однак досі немає ознак того, що Україна чи РФ зможуть здобути повну перемогу.

Міт про воєнну перемогу не раз приводив уряди до початку або затягування воєн на основі хибних припущень щодо того, як ці війни закінчаться. Приміром, Путін вірив у швидку звитягу, через що дві країни тепер втягнуті у війну, кінця якій не видно. Видання зауважило, що вже до квітня 2022-го стало очевидно, що ризикований хід Путіна провалився. Однак він не повернувся до перемовин, а вирішив продовжувати воювати.

У вересні 2022 року Москва провела незаконні референдуми в чотирьох українських регіонах, після чого оголосила про їхню анексію. Цей крок звузив для Москви власний простір для компромісу.

Замість серйозних перемовин, Російська Федерація (РФ) знову й знову розширювала масштаби війни, атакуючи цивільну інфраструктуру, мобілізуючи додаткові сили та завдаючи ударів по європейській промисловості в межах своєї диверсійної кампанії.

Відтак жодна з можливих стратегій, які реалізують США і Європа, не може покласти край війні без згоди Кремля. Навіть за значної допомоги з боку Вашинґтона та Брюсселя Україна не змогла б домогтися воєнної перемоги над РФ, а максималістські умови Москви зводяться до ліквідації українського суверенітету.

ПРОГНОЗИ ТА ПОЯСНЕННЯ

Тим часом в Україні науково вирахували ймовірний термін закінчення війни, враховуючи реалії, наявність технологій, чисельність особового складу обох сторін і можливі перспективи. Про цей прогноз розповів футуролог Андрій Длігач. «Ми перебуваємо в ситуації, коли припинення війни можливе лише в разі вичерпання ресурсів і можливостей продовжувати цю війну однією зі сторін. Самостійно можемо вигадувати контрзасоби чи розвивати власні балістичні проєкти, але для того, щоб насичувати українську оборону та фінансувати її, ми не можемо покладатися на власні ресурси, — зазначив він. — Адже в нас немає можливости самостійно фінансувати війну, тому наша стійкість — це не тільки наша адаптивність, технологічні рішення і людський капітал, а й гроші Заходу. Насамперед — Європейського Союзу (ЄС). Та американські розвідувальні дані. Це дає нам стійкість і можливість підтримувати баланс на фронті. Якщо втрачаємо один із цих компонентів, то втрачаємо значну частину територій, а може, і програємо у війні».

За словами експерта, в РФ ситуація інша — там немає ліміту на людський капітал, немає обмежень матеріального характеру у форматі ведення війни, але є фінансові обмеження. «У них вичерпується ресурс, що дозволяв їм організовувати паралельний імпорт, закуповувати матеріали, компоненти й технології, необхідні для насичення армії. Високу стійкість на фронті для РФ створює військово-технічна допомога Китайської Народної Республіки (КНР). Ідеться про реактивні двигуни для дронів, компоненти, чипи тощо. А старі технології Північної Кореї дозволяють Москві мати достатню кількість зброї. Аналоги «Іскандерів» вони також отримують. Сумарно це свідчить про те, що РФ не може вичерпати свій наступальний потенціал чи військовий потенціал найближчим часом, оскільки має підтримку. Тому й складається ситуація, що ні Україна, ні РФ самостійно продовжувати війну не можуть, але мають ще достатній рівень підтримки для того, щоб інтенсивність війни зберігалась на високому рівні, — пояснив науковець. — Що може змінитись? Передусім з боку США є можливість посилити санкції. Тиск на КНР, Індію, країни Близького Сходу, які прагматично наживаються на війні. Але інерційний сценарій — це продовження війни такої інтенсивности, коли ні Вашинґтон не підіймає планку, ні Пекін. Це війна на знищення ресурсів обох сторін. І таке може тривати ще два роки щонайменше».

Але, на його думку, є інший сценарій: «ЄС ухвалює рішення про формування європейської армії на базі української та береться активно фінансувати українську оборону. Інший позитивний для українців варіант — США посилюють санкції щодо РФ і КНР, прискорюючи падіння російської економіки».

А надання Україні більшої кількости озброєння дозволить завдавати суттєвішої шкоди Росії. «Імовірність сценаріїв приблизно така: війна такої інтенсивности триватиме (60 %), можливість активізації Заходу та збільшення допомоги Україні (20 %), активізація КНР для посилення РФ (20 %). Зараз не можна сказати, що є перевага якогось зі сценаріїв, — зауважив експерт. — Обстріли Києва — це очевидний тиск заради того, щоб Україна погодилась на російські умови. Та виконання своїх умов Кремль дуже швидко перетворить у наступну фазу війни, але з кращими для себе позиціями».

РУЙНАЦІЯ ТА СИЛА ДУХУ

«Не бачу також причин, щоб РФ погодилася на якийсь формат енергетичного перемир'я. Простий розрахунок. Один долар українських інвестицій у протиповітряну оборону (ППО) і в далекобійні удари дає втричі кращий ефект, ніж долар, витрачений на російську ППО. Але шкоду, якої РФ завдає Україні від початку року, оцінюють приблизно в 6 % українського валового внутрішнього продукту (ВВП). А російська втрата — це близько 0,5—1 % російського ВВП. Тому Москва не бачить сенсу припиняти тиск. Тим паче, за рахунок інших країн РФ знайшла можливість компенсувати нестачу бензину та дизельного пального. Ми маємо знищити більше ніж 40 % російських потужностей, щоб Росія отримала системну кризу. Бо зараз це близько 20 %», — поділився д-р Длігач.

Резюмуючи, він прогнозує, що Росія найближчим часом намагатиметься руйнувати українську енергетику. «Тож маємо прискорити антибалістичну програму та збиття реактивних дронів. Технології є, рішень багато, але тестування ще не дало достатнього ефекту. Населенню варто готуватися до вимикання електрики й тепла, а містам — прискорювати будівництво мобільних укриттів. Бо ця програма завалена. Крім того, ми полічили, що впродовж 12 місяців може бути вражено 40 % великих об'єктів промисловости й логістики. Іншими словами, треба бути готовими до складних ситуацій», — порадив футуролог.

А Володимир Зеленський заявив, що перемога у війні проти РФ полягає передусім у збереженні незалежности держави, української ідентичности, прав громадян та європейського вибору. Водночас він наголосив, що для початку реального руху до миру необхідно припинити російські удари по енергетичній інфраструктурі. «Зберегти країну, незалежність, європейський і геополітичний вибір, усі наші права й українську ідентичність — уважаю, що це і є перемога. Саме цього маємо досягти», — підкреслив президент і висловив упевненість у перемозі України, вказавши, що правда на її боці. Водночас він визнав, що через тривалість війни сприйняття перемоги українцями може змінюватися. Адже люди виснажені постійними російськими обстрілами, які щодня загрожують їхньому життю.

ВІЙНА ЗА ЦИФРОВИЙ СВІТ

Навіщо Росія і Україна взялися знищувати дата-центри ворога

■ Мирослава Бзікадзе

Російсько-українська війна виходить на новий рівень: під ударами опиняються не лише енергетика, промислові підприємства та транспортні вузли, а й об'єкти, що забезпечують роботу інтернету, банківських сервісів, хмарних платформ і штучного інтелекту. Після російських ударів по цифровій інфраструктурі України Київ став завдавати ударів у відповідь по технологічних об'єктах у Російській Федерації (РФ).

ВІД ЕНЕРГЕТИКИ ДО СЕРВЕРІВ

У сучасній війні критична інфраструктура — це вже не лише електростанції, залізниця, мости та підприємства оборонного комплексу. Не менш важливими стають цифрові системи, через які працюють державні установи, банки, мобільні застосунки, інтернет-провайдери, логістичні компанії та військові комунікації.

Одним із ключових елементів цієї інфраструктури є дата-центри — спеціалізовані комплекси, де розміщують сервери, системи зберігання інформації та мережеве обладнання. Вони забезпечують роботу сайтів, хмарних сервісів, електронної пошти, корпоративних платформ і систем обробки великих обсягів даних.

Пошкодження такого об'єкта може мати наслідки далеко за межами будівлі, у яку влучила ракета або безпілотний літальний апарат (БпЛА). Якщо дата-центр обслуговує одразу багато компаній, його зупинка здатна порушити роботу цілої групи сервісів, якими щодня користуються мільйони людей.

У вересні й жовтні ц. р. така загроза стала особливо помітною в російсько-українській війні. Російські атаки пошкодили низку об'єктів цифрової інфраструктури в Києві, а Україна у відповідь завдала ударів по дата-центрах російських технологічних компаній.

Як написала Kyiv Independent, удари по цифровій інфраструктурі вписуються в ширшу стратегію обох сторін — послабити можливості супротивника далеко за межами безпосередньої лінії фронту. Водночас російські атаки мають на меті не лише порушення роботи окремих сервісів, а й посилення економічного тиску та ускладнення повсякденного життя українців.

Досить показовим епізодом стала російська атака 23 вересня 2026-го, під час якої пошкодили дата-центр у Києві з мережевим обладнанням провайдера UTELS. Це спричинило перебої в роботі провайдера та вплинуло на хмарний сервіс Fex.net. Проблеми з доступом до інтернету виникли приблизно у 100 тис. домогосподарств у Києві й області.

Наступні атаки також зачепили цифрову інфраструктуру столиці. 24 вересня про пошкодження обладнання та перебої в роботі повідомили провайдери Domonet, Kievnet і Faust. Тоді ж знищили дата-центр, де розміщувалася інфраструктура MiroHost.

25 вересня пошкоджень зазнав дата-центр телекомунікаційного оператора Datagroup. Компанія поінформувала, що її працівники не постраждали, клієнтські дані збереглися, а послуги продовжили працювати завдяки резервним майданчикам.

Окрему небезпеку становить пошкодження мережевого обладнання. Для виведення дата-центру з ладу не обов'язково повністю знищувати сервери: достатньо пошкодити критичні компоненти, порушити електропостачання або роботу мережевих з'єднань. Водночас сам факт ураження дата-центру не означає автоматичної втрати всієї інформації, яка там зберігалася. Якщо дані дублюють на інших незалежних майданчиках, їх можна відновити. Тож Володимир Зеленський заявив про посилення захисту дата-центрів та інших об'єктів, критичних для комунікацій.

УДАРИ У ВІДПОВІДЬ

Після російських ударів по українських дата-центрах Україна розширила кампанію далекобійних атак на російські технологічні об'єкти. Серед головних цілей опинилася інфраструктура компанії Yandex — одного з найбільших гравців російського цифрового ринку.

8 жовтня ц. р. БпЛА атакували дата-центр Yandex у Сасові Рязанської області. За повідомленнями Reuters, після удару на об'єкті виникла пожежа, а його роботу довелося зупинити. У центрі розміщували десятки тисяч серверів. Наступного дня стало відомо про удар по іншому великому дата-центру Yandex у Калузькій області. Компанія вказала, що об'єкт частково вийшов із ладу.

За даними Reuters, український виробник БпЛА Fire Point сповістив про використання дронів FP-1 для атаки на об'єкт у Калузькій області. Українська сторона розглядала ці удари як частину кампанії проти російської цифрової інфраструктури після атак на аналогічні об'єкти в Україні.

Наслідки виявилися вельми відчутними для російського цифрового середовища. Після ударів виникали перебої в роботі низки онлайн-платформ, сайтів компаній і сервісів, що залежать від інфраструктури Yandex. 13 жовтня Дмитро Пєсков, речник Кремля, підтвердив, що російська влада обговорює проблеми компанії після ударів по трьох її дата-центрах. Він визнав, що Yandex має клопоти, але відмітив, що оцінювати можливі фінансові збитки користувачів ще зарано.

ЧОМУ ЦЕ МОЖЕ ВДАРИТИ ПО ЕКОНОМІЦІ

На перший погляд дата-центр — це лише велика будівля зі серверними стійками, кабелями та системами охолодження. Насправді він може бути одним із ключових вузлів цифрової економіки. Через такі комплекси проходить значна частина обчислень і зберігається інформація, необхідна для роботи комерційних і державних сервісів. Один майданчик може обслуговувати десятки або сотні організацій, які не завжди мають власні серверні потужності.

Якщо такий об'єкт виходить із ладу, наслідки можуть бути різними — перебої в роботі серверної інфраструктури здатні ускладнити доступ до банківських платформ, платежів та онлайн-операцій; інтернет-крамниці, системи бронювання та корпоративні платформи можуть утратити доступ до частини своїх сервісів; порушення роботи інформаційних систем впливає на бронювання, обробку замовлень, цифрові табло та внутрішні платформи компаній тощо.

Водночас масштаби наслідків залежать від конкретного об'єкта. Якщо компанія має резервні дата-центри, автоматичне перенесення навантаження та незалежні канали зв'язку, перебої можуть бути нетривалими. Якщо ж критичні сервіси зосереджені в одному місці, удар здатен спричинити значно серйозніші проблеми.

Особливої уваги заслуговує централізація цифрової інфраструктури РФ. Сергій Петренко, колишній керівник українського підрозділу Yandex, оцінював частку російських дата-центрів, зосереджених у Москві та прилеглому регіоні, приблизно у 80 %. Така концентрація потенційно створює додаткові ризики для російських технологічних компаній.

ПРИХОВАНА ЦІЛЬ

Ще один вимір цієї кампанії — розвиток штучного інтелекту (ШІ). Дата-центри, що забезпечують роботу великих обчислювальних систем, мають дедалі більше значення для технологічної конкуренції та оборонної промисловості.

Російські технологічні компанії використовують обчислювальні потужності для розробки власних моделей ШІ, хмарних платформ та автоматизованих систем. Частина цих технологій потенційно може мати військове застосування. Семюела Бендетт, експерт із російських військових технологій, уважає, що пошкодження великих технологічних майданчиків може суттєво загальмувати розвиток російського ШІ.

Причина полягає в тому, що навчання великих моделей потребує значних обчислювальних ресурсів, сучасних чипів і спеціалізованої інфраструктури. Пошкодження серверів, мереж або систем живлення ускладнює доступ до цих ресурсів.

Однак безпосередній вплив ударів по комерційних дата-центрах на конкретні російські військові програми наразі не можна вважати повністю встановленим. Для такого висновку потрібно знати, які саме обчислювальні системи розміщувалися на уражених об'єктах, які завдання вони виконували та чи існували альтернативні майданчики.

Попри це сама тенденція свідчить про зміну уявлення про стратегічну інфраструктуру. Технологічні потужності, які раніше сприймали переважно як складову цивільної економіки, дедалі частіше розглядаються крізь призму національної безпеки.

ДО СЛОВА

Пошкодження дата-центрів створює серйозні проблеми, але цілковите відлучення країни від інтернету — набагато складніше завдання. Українська мережа складається з великої кількості операторів, каналів зв'язку, вузлів обміну трафіком і резервних маршрутів. Навіть якщо один або кілька об'єктів зазнають руйнувань, інші елементи мережі можуть продовжувати роботу. Анатолій Фроленков, представник українського підприємства обміну інтернет-трафіком 1-IX, пояснив, що для масштабного вимикання інтернету росіянам довелося б завдавати постійних ударів по великій кількості об'єктів. За його оцінкою, повне зникнення мережі в Україні малоймовірне, хоча локальні перебої та погіршення якости зв'язку цілком можливі.

БАЛТІЙСЬКА СПОКУСА ПУТІНА

■ Петро Герасименко

У Балтійському регіоні зростає напруга. Литва, Латвія та Естонія укріплюють кордони, будують фортифікаційні споруди й розробляють плани евакуації населення в разі російської агресії. А Москва посилює гібридний тиск і сипле погрозами. І хоча Путін запевняє, що Російська Федерація (РФ) не готується до жодних бойових дій проти Європи, та це не заспокоює керівництво країн, які межують з РФ.

На перший погляд Москва зараз перебуває не в найкращому становищі, щоб відкрити другий фронт. Звісно, агресор досяг помітних успіхів у масштабуванні виробництва дронів і ракет та перейшов до відвертого терору українських міст і знищення української економіки. Але він не демонструє помітних просувань на фронті. Навпаки, на деяких ділянках росіяни змушені відступати під натиском Збройних сил України. Розпочинати додаткову воєнну ескалацію, коли не завершені активні бойові дії на основному напрямку, суперечить стратегічним канонам і здоровому глузду. Та все ж імовірність такого сценарію зараз є вищою, ніж була у 2022—2023 рр. І вона надалі зростає, посилюючи тривогу на східному фланзі НАТО.

Наразі західна розвідка не фіксує ознак підготовки РФ до повномасштабного сухопутного вторгнення до Литви, Латвії чи Естонії, які спостерігали 2021-го й на початку 2022 року, напередодні агресії проти України. Немає і великого скупчення військової техніки й особового складу армії РФ поблизу кордонів країн-членів НАТО. Основні збройні сили Путіна задіяні у війні проти України. За всього бажання для Кремля буде складно знайти засоби для повноцінного прориву до Калінінградської області, швидкої окупації та ізоляції країн Балтії. Але це не означає, що Путін сидить склавши руки. Розвідки фіксують підготовку до гібридних дій, провокацій і створення умов для агресії в майбутньому.

Кремль регулярно вдається до диверсій проти інфраструктури. Здійснює підпали складів. Систематично глушить сигнали супутникової навігації над Балтійським морем. А також використовує нелегальних мігрантів для дестабілізації кордонів. Крім того, РФ відновила Ленінградський і Московський військові округи та має наміри збільшити групи військ на кордоні з Естонією та Фінляндією. Проте ці плани затримуються через дефіцит ресурсів.

На відміну від України зразка 2021-го й початку 2022 року, країни Балтії всерйоз готуються до можливого вторгнення заздалегідь. Вони не дуже вірять запевненням російської влади про відсутність будь-яких воєнних планів щодо Європи. Тому розпочали реалізацію проєкту «Балтійська лінія оборони». Вона передбачає будівництво бункерів, копання протитанкових ровів, створення інженерних загороджень, водних перешкод, установлення «зубів дракона». Основна увага зосереджена на Сувальському коридорі, Нарві, основних автомагістралях, які ведуть до Білоруси та РФ. Але ці роботи розтягнуті в часі на кілька років. До того ж зміна характеру бойових дій і нарощування дронового компонента дещо зменшує ефективність традиційних захисних споруд.

Проте чи справді Москву на поточному етапі цікавить повна окупація країн Балтії? А може, ворог переслідує трохи інші цілі? З позиції Кремля, потенційна вигода від нападу (або обмеженої воєнної операції) на країни Балтії або й на Польщу чи Фінляндію випливає не стільки з бажання завоювати території, скільки із ширших стратегічних цілей. Такі цілі якраз і не потребують розгортання великого контингенту сухопутної армії.

Якщо в Кремлі найближчим часом ухвалять рішення підняти ставки в протистоянні із Заходом, то його формат, імовірно, набуде військово-психологічного та гібридного відтінку. Путіну дуже хочеться підірвати довіру до НАТО й нівелювати дієвість п'ятої статті. Для цього немає сенсу здійснювати велике вторгнення чи знімати війська з українського театру воєнних дій. Достатньо вдатися до серйозної провокації. Атакувати прикордонні населені пункти. Увести обмежений контингент на територію балтійських країн. Завдати серії ударів по військовій і логістичній інфраструктурі. А потім спостерігати за реакцією Північноатлантичного альянсу.

Існує велика ймовірність, що обмежена воєнна операція РФ може створити більше проблем для НАТО, ніж відверта пряма й повноцінна агресія. Локальні бойові дії чи гібридні атаки спровокують дискусію всередині блоку: як реагувати і чи варто розпочинати велику війну з РФ через відносно незначний інцидент? Чи, може, краще спершу послухати, чого хоче Путін? Послати до нього чергову перемовну делегацію. А вже потім ухвалювати якісь рішення. Нам би, звісно, хотілося, щоби будь-яка агресія Росії проти європейських країн спричинила негайні удари відплати. Але є сумніви, що буде саме так. Власне на це й розраховує російський диктатор.

Ізоляція Балтії через установлення контролю за Сувальським коридором теж є спокусливою для Москви. Проте це може бути наступним актом агресії, якщо перший не отримає рішучої відповіді. Кремлю вигідна тактика дрібних порізів, які перебувають на межі больового порога реакції супротивника. Авжеж, певні ризики для нього існують. Але відкриття нового театру бойових дій проти Європи — це не лише можливі ризики, а й потенційні вигоди.

Путіна насамперед спокушає перспектива зменшення військової та політичної підтримки України з боку Європи. Досягти цього можна не тільки очікуючи на електоральні зміни внаслідок виборів у деяких державах Європейського Союзу і на втому союзників, а й завдяки відкриттю нового театру бойових дій. Якщо Європа зазнає навіть обмеженого російського нападу, вона буде змушена концентруватися на власному захисті. Частина коштів і військової допомоги, яка призначалася для України, може залишитися в межах Євросоюзу. Захопивши навіть незначний клаптик землі на території держави-члена НАТО, Путін отримає вагомий важіль для шантажу та геополітичного торгу.

Звісно, Кремль намагатиметься досягти припинення військової та фінансової підтримки України, цинічно обіцяючи відмовитися від подальшої агресії. Така тактика не є складною і легко простежується. Проте справжню реакцію Європи й Америки на обмежене вторгнення до країн Балтії, навпаки, складно спрогнозувати. Саме це й створює вікно можливостей для Кремля. Ми не знаємо, чи там уже вирішили, що можливі здобуті дивіденди виправдовують ризики вторгнення до Балтії. Але в голові Путіна такі думки все ж курсують.

УКРАЇНЦЯМ ДОЗВОЛИЛИ ПРОДАВАТИ ГАЗ ДО ЄВРОПИ

■ Анастасія Лукашевська

Кабінет Міністрів України погодив часткове відновлення експорту українського природного газу, що був заборонений від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ). Приватні компанії тепер зможуть щомісяця продавати за кордон до 15 % газу, видобутого за попередній місяць.

Чому експорт дозволяють напередодні зими, чи достатньо для цього запасів газу та як рішення може вплинути на внутрішні ціни, пояснив Михайло Свищо, аналітик ExPro Consulting. За його словами, це рішення кілька разів відкладали, а дискусії щодо нього тривали впродовж останніх місяців. Вирішальним фактором стало те, що вдалося досягти компромісу щодо продажу за кордон обмеженої частини видобутку.

Одним з аргументів на користь рішення стали накопичені запаси газу. За інформацією експерта, в українських підземних сховищах є вже близько 15,9 млрд куб. м, що на 1,3 млрд куб. м більше, ніж планували накопичити до початку опалювального сезону. «У нас є певний запас міцности з погляду накопиченого ресурсу, щоб дозволити експортувати невеликі обсяги газу й тим самим підтримати приватних видобувачів, які зіштовхуються з російськими обстрілами», — зазначив фахівець.

Додаткові прибутки дадуть компаніям гроші на відновлення пошкоджених об'єктів. При цьому держава також може отримати більше податкових надходжень, адже газ за кордоном продаватимуть дорожче, ніж на внутрішньому ринку.

За даними аналітика, ціни на природний газ у Європі зараз приблизно вдвічі вищі, ніж в Україні. Однак українські видобувачі навряд чи зможуть продавати ресурс за тією самою ціною, що й на європейському ринку: покупцям потрібно враховувати витрати на його постачання.

Експерт оцінив логістичні витрати приблизно в 5—10 EUR за мегават-годину. Якщо європейська ціна становить майже 80 EUR за мегават-годину, то український газ має коштувати менше, щоби після транспортування залишатися конкурентним. «Ми будемо продавати його приблизно по 75 EUR. Частину поглине логістика, і він там коштуватиме вже за ринковими цінами», — зауважив він.

Остаточна ціна залежатиме від результатів біржових торгів. Українські видобувачі пропонуватимуть обсяги газу та встановлюватимуть стартову ціну, а іноземні компанії подаватимуть свої пропозиції. Наскільки дорого вдасться продати ресурс, визначатимуть попит і конкуренція між покупцями.

Михайло Свищо не виключив, що кількарічна перерва в повноцінному експорті могла вплинути на готовність іноземних компаній долучатися до торгів. Водночас в Україні працюють представництва міжнародних енергетичних трейдерів, які, на його думку, можуть зацікавитися цими обсягами. «Можливо, на перших аукціонах буде не так багато охочих придбати. Можливо, вони (трейдери) активізуються пізніше, коли побачать, як це все працює», — відмітив аналітик.

Часткове відкриття експорту може вплинути на ціни на газ на внутрішньому комерційному ринку, вважає він. Ідеться про ресурс для промислових споживачів, ціни на який змінюються щодня. Основними постачальниками цього сегмента є приватні видобувні компанії, які продають газ безпосередньо або через трейдерів. Як відзначив Свищо, на цьому ринку вже відбулося незначне підвищення цін.

На ціни також впливатимуть інші фактори, як-от попит промисловости, який останніми місяцями знижений через російські атаки, адже пошкоджені підприємства скорочують виробництво, а отже, і закупівлі енергоресурсів, зокрема природного газу.

Фахівець розповів, що, за попередньо відомими йому умовами механізму, експорт можна буде оперативно зупинити в разі загрози енергетичній безпеці, наприклад, після пошкодження видобувних об'єктів. Ініціювати це зможуть Нафтогаз, Оператор газотранспортної системи або Міністерство енергетики. Однак така зупинка не означатиме припинення всіх поставок. «Ті обсяги, які були продані на цих спеціальних аукціонах на експорт, будуть доставлені», — наголосив він.

Новий механізм розрахований на приватних газовидобувачів. Найбільшою приватною газовидобувною компанією в Україні є «ДТЕК Нафтогаз» Ріната Ахметова. Серед найбільших також — група «Ділоретіо» Анни та Карини Злочевських, раніше відома як Burisma, «Надра-Геоінвест» Тетяни й Олександра Гузенківих, «Західнадрасервіс» Зіновія Козицького та Geo Alliance Віктора Пінчука.

Водночас основну частину газу в Україні видобувають державні компанії: «Укргазвидобування», «Укрнафта» та «Чорноморнафтогаз», які мають спеціальні обов'язки із забезпечення внутрішнього ринку, тож на них механізм не поширюватиметься.

Зрештою, оцінити фактичні наслідки рішення можна буде після публікації остаточного порядку та перших торгів. Вони покажуть, скільки газу компанії запропонують іноземним покупцям, за якою ціною його продадуть і як на це відреагує внутрішній ринок.

Михайло Свищо

Газу й нафти в Норвегії ще багато

■ Аскольд Єрьомін

Після того, як у лютому 2022 року РФ розпочала повномасштабне вторгнення в Україну, Європейський Союз (ЄС) поступово став відмовлятися від російського газу.

За таких умов найважливішим постачальником блакитного палива до ЄС стала Норвегія. Саме в цій північній країні, за даними Європейської комісії, країни-члени європейської спільноти купили торік більш ніж половину газу, який надійшов до Євросоюзу газогонами. Зараз газу й нафти в Норвегії ще багато. Та чи буде так завжди? Згідно зі звітом Норвезького шельфового директорату, до 2050-го видобуток нафти й газу в Норвегії може впасти майже до нуля. А якщо найближчими роками там не знайдуть нових великих родовищ, то норвезький видобуток може суттєво знизитися вже після 2030 року.

Норвезький шельфовий директорат був створений 1972-го як державний регуляторний орган, що опікується, зокрема, ресурсами нафти й газу на континентальному шельфі цієї скандинавської країни. За найбільш оптимістичним сценарієм, як стверджують автори звіту, через 25 років видобуток газу й нафти в Норвегії буде приблизно на третину нижчим, ніж тепер. Але за найгіршим сценарієм цей видобуток може впасти майже до нуля.

Уже зараз Норвегія видобуває більше газу й нафти, ніж виявляє нових запасів. На такому рівні видобуток здатний протриматися ще протягом кількох років, але після 2030-го може почати швидко знижуватися. Експерти очікують, що на великих норвезьких родовищах Troll і Johan Sverdrup видобуток енергоносіїв упаде вже після 2026 року. Фахівці оцінюють, що на континентальному шельфі Норвегії залишається приблизно 7 млрд куб. м газу, причому майже половину цих запасів ще належить виявити. Для порівняння: від 1971-го Норвегія видобула й продала близько 9 млрд куб. м. Тобто залишилося вже менш ніж половина, а темпи видобутку енергоносіїв на норвезькому шельфі за останні десятиліття зросли.

Як же пом'якшити наслідки майбутнього падіння видобутку газу й нафти у Норвегії? Експерти директорату бачать для цього три шляхи: інтенсифікація розвідки нових родовищ, прискорення розробки понад 90 уже виявлених і збільшення видобутку на родовищах, які працюють. Проте легко не буде, адже, за словами К'єрсті Дале, директора з розвитку континентального шельфу NOD, відкриття останніх років є надто малими, щоб замінити видобуток на родовищах, які вже експлуатують.

Потенційне зниження видобутку енергоносіїв у Норвегії не лише зменшить роль нафтогазового сектору в економіці скандинавської країни, а й скоротить надходження до її бюджету, призведе до втрати робочих місць і послабить енергетичну безпеку усієї Європи.

НОВІ ТАКТИКИ КРЕМЛЯ

Війна потребує все більше коштів, тож РФ розпродає своє золото

■ Петро Йосип

Залежність Європи від російських енергоносіїв — одна з причин, чому Путін зайшов в Україну. Про це сказав Марко Рубіо, державний секретар США. За його словами, російський лідер уважав, що може так учинити, бо був упевнений, що Європа нічого не робитиме.

«Тож сподіваюся, що вони засвоїли цей урок», — наголосив глава американського зовнішньополітичного відомства. Він також додав, що Дональд Трамп іще під час свого першого президентського терміну заявляв, що німці зробили себе вразливими перед російською енергетикою, яку Путін міг використовувати як інструмент шантажу в разі конфлікту. «З нього сміялися. З нього глузували. І що в результаті? Сталося саме те, про що він попереджав», — підсумував Рубіо.

АТАКИ БпЛА

У жовтні ц. р. Російська Федерація (РФ) накопичила для ударів по Україні до 700 балістичних ракет, кілька тисяч крилатих ракет різних типів, а також понад 6 тис. безпілотних літальних апаратів (БпЛА). Крім того, за місяць збудували новий дронопорт Міллерово для запусків реактивних дронів «Герань-5» по Україні. Ще 1 вересня ц. р. там було голе поле, а тепер перша частина об'єкта близька до завершення: є вісім підготованих місць під пускові установки, 32 місця підготовки БпЛА до запуску.

Проте зараз рашистські окупанти використовують для атак усе меншу кількість реактивних БпЛА, що може свідчити про проблеми РФ у цьому секторі. Таку думку висловив Валерій Романенко, провідний науковий співробітник Державного музею авіації України. «Схоже, що виникли якісь проблеми з двигунами, можливо, із виробництвом. А може, росіяни накопичували реактивні дрони й уже їх відстріляли», — припустив він. Фахівець зазначив, що на тлі цього росіяни продовжують інтенсивно виробляти бензинові БпЛА. Він також прокоментував розширення географії ударів БпЛА по Україні. І зауважив, що реактивні БпЛА тепер можуть атакувати на відстань до 950 км. Однак для ударів по Заходу України росіяни вимушені запускати такі БпЛА ледь не по прямій, що робить їх зручною ціллю для знищення силами української протиповітряної оборони. Тоді як дальність ураження в поршневих дронах є значно вищою. Один БпЛА з бензиновим двигуном українські воїни вже збили. «Чекаємо на трофеї для вивчення», — заявив Сергій Безкрестнов, радник президента України.

ДОПОМОГА МІНСЬКА

Протягом усього часу повномасштабного вторгнення РФ до України білоруська військова промисловість працювала на користь Москви. З липня 2022-го до серпня 2025 року РФ отримала від режиму Лукашенка озброєння щонайменше на 1,2 млрд USD.

Значним посиленням для росіян є ретранслятори, які розташовані на території Республіки Білорусь (РБ), що фактично стала коридором для ворожих дронів у західному напрямку. Ці станції допомагають БпЛА під час руху, забезпечуючи їх сигналом. Андрій Демченко, речник Державної прикордонної служби, розказав, що режим Лукашенка підтримує РФ не лише підсиленням сигналу. Під час маршрутів російські дрони часто залітають і на білоруську територію. «Вони можуть зайти з Чернігівської області, рухатися територією РБ, а потім залітати до України знову в межах Київської, Житомирської областей», — пояснив він.

Ще в червні ц. р. Володимир Зеленський розповів, що чотири ретранслятори в Гомельській і Брестській областях коригують удари дронами по українцях. Тоді він висунув Лукашенку ультиматум: за тиждень припинити роботу ретрансляторів, інакше Україна зробить це сама. Після погроз Білорусь підсилювачі сигналу вимкнула. Та у вересні вони знову запрацювали.

Росіяни розміщують ретранслятори якомога ближче до кордону з Україною, щоб сигнал залишався стабільним. Між антеною та приймачем має бути хороша видимість, без серйозних перешкод. Що ближче до української території розташована станція, то менший вплив на якість сигналу мають рельєф і лісові масиви.

Оснащення однієї базової вежі коштує в середньому до 20 тис. USD. А щоб налагодити сигнал уздовж основних маршрутів лету, РФ достатньо розгорнути орієнтовно 18—22 такі станції. Фізичне знищення таких веж на білоруській території може стати ключовою пасткою, якої від Києва чекає Москва. Прямий удар стане для Кремля ідеальним приводом для остаточного втягування білоруської армії у відкриті бойові дії. Тож український авіаційний експерт Анатолій Храпчинський уважає, що найкращим розв'язанням проблеми ретрансляторів може бути спроба заглушити зв'язок між білоруськими вежами та російськими дронами за допомогою засобів радіоелектронної боротьби.

Своєю чергою білоруси ризикують стати заручниками тиску Путіна на Лукашенка. Якщо білоруський диктатор дозволить запускати балістичні ракети з території РБ, географія війни може збільшитись на ще одну державу. Тоді білоруси страждатимуть від ударів у відповідь, як це вже відбувається в РФ.

ЗОЛОТО ЗА РАКЕТИ

Та все це не має сенсу без коштів. Тож Центробанк (ЦБ) Росії вже десятий місяць поспіль продовжує розпродавати золото зі своїх резервів у межах операцій із покриття дефіциту бюджету, який цього року вдвічі перевищить початкові плани — 7,3 трлн RUB.

У сучасній історії лише одного разу Росія розпродавала золотий запас швидше, ніж зараз — 1998-го, на тлі дефолту, валютної кризи та краху піраміди державних облігацій. Проте й тоді ситуація була кращою, адже до кінця року частину злитків викупили назад, і за рік золотий запас ЦБ скоротився менше, ніж тепер. Після того РФ лише накопичувала золото в резервах, і з кінця 1990-х збільшила золотий запас більш ніж уп'ятеро. До початку 2022 року він становив 74 млн тройських унцій і був п'ятим за розміром у світі.

Та у вересні ц. р. золотий запас РФ скоротився ще на 0,2 млн тройських унцій, а його загальний обсяг опустився до 72,8 млн унцій. Такий показник є найнижчим із кінця 2019-го. ЦБ розпочав свій найбільший за кілька десятиліть розпродаж у грудні 2025-го, і відтоді золота в його резервах поменшало на 2 млн тройських унцій.

Розпродаж резервів пов'язаний з операціями, які раніше проводило Міністерство фінансів РФ із активами Фонду національного добробуту (ФНД). Тобто ЦБ реалізує на ринку золото ФНД, яке раніше вже продало міністерство, щоб закрити бюджетний дефіцит. «Позаяк 2026-го прибутки від нафти й газу знизилися, це призвело до посилення продажів активів ФНД, у т. ч. золота», — роз'яснив російський фінансовий експерт Олександр Потавін. Він указав, що ЦБ може за рахунок продажів золота покривати нестачу валютної ліквідности, а також високі світові ціни на золото могли сприяти рішенню щодо продажу дорогоцінного металу.

Частина проданого російського золота потрапляє до Китайської Народної Республіки (КНР), яка цього року збільшила закупівлі його в РФ до історичних максимумів. За даними китайської митниці, у січні—липні ц. р. до Сянгану надійшло близько 100 т золота російського походження. Це втричі більше, ніж за аналогічний період 2025-го.

ДО СЛОВА

Піна Пічерно, віцепрезидент Європейського парламенту, оголосила голодування, щоби привернути увагу міжнародної спільноти до ситуації в тимчасово окупованих Олешках Херсонській області. «В Олешках, в Україні, тисячі людей опинилися в пастці на території, окупованій російською армією, без регулярного доступу до їжі та ліків. Мінні поля роблять втечу надзвичайно небезпечною: хто залишається, ризикує померти з голоду, хто намагається втекти, ризикує життям», — заявила вона й закликала організації та громадян європейських країн, а також національні й місцеві установи приєднатися до голодування на підтримку Олешок. Серед вимог політика — негайне гуманітарне перемир'я, доступ людей до їжі та медикаментів, а також можливість безпечно евакуювати з Олешок тих, хто хоче покинути місто.

■ Ігор Голод

НА ЗБРОЯРІВ ПОЛЮЮТЬ КІЛЕРИ

Керівників європейських оборонних підприємств попередили про небезпеку

Financial Times розповіла з посиланням на представників п'яти розвідок країн Європи, що російські спецслужби активізували спроби вбивств керівників оборонних підприємств, які постачають озброєння Україні. Причому в полі зору кремлівських кілерів перебувають глави не лише провідних збройових гігантів, а й менших компаній, які виробляють безпілотні літальні апарати (БпЛА) або їхні компоненти.

ГОЛОВНА МЕТА — ПСИХОЛОГІЧНА

Джерела видання уточнили, що за організацію вбивств значною мірою відповідає Головне розвідувальне управління (ГРУ) Генерального штабу Збройних сил Російської Федерації (РФ), яке повсякчас адаптує свої методи. За даними європейських розвідок, зараз воно вже не покладається на одноразових агентів, а залучає транскордонні агентурні мережі, розподіляючи збирання розвідувальних даних, логістику, планування та виконання завдань між різними осередками й окремими особами.

Нормундс Межвієтс, начальник латвійської служби безпеки, відзначив, що офіцери ГРУ до країн-цілей уже не приїжджають, а вербують посередників через Telegram. А ті роздають конкретні завдання виконавцям, які часто навіть не здогадуються про те, на кого насправді працюють.

Європейські спецслужби зафіксували численні випадки тривалого й детального моніторингу щоденних звичок лідерів оборонно-промислового комплексу, їхніх маршрутів від домівки до роботи, а також членів їхніх родин. Розвідники пояснили: «Головна мета з російського погляду все ще психологічна. Просто змушуючи людей відчувати, що ті можуть стати мішенню, вони досягають свого ефекту. І хочуть, щоб люди двічі подумали, перш ніж вести справи з Україною».

«У багатьох випадках дії російських агентів аматорські, тож їм легко протидіяти, однак те, що служби безпеки змушені розглядати будь-кого як потенційну загрозу, створює проблеми», — визнало одне з джерел FT. Приміром, у серпні двох російських відпочивальників затримали у Швеції, бо ті розклали намет поруч із котеджем, до якого навідувався Мікаель Йоханссон, президент концерну Saab.

ПРЕЦЕДЕНТИ

Газета поінформувала, що керівники відділів безпеки європейських збройових компаній перебувають у стані підвищеної готовности з 2024-го — американська й німецька розвідки запобігли тоді спробі вбивства Арміна Паппергера, генерального директора компанії Rheinmetall.

А за даними Die Zeit, німецькі правоохоронці зараз розслідують імовірну підготовку російськими спецслужбами замаху на Штефана Туманна, керівника компанії Donaustahl. У справі затримали громадянина України та громадянку Румунії. У їхніх стільникових телефонах виявили не лише фото- і відеоматеріали з кабінету Туманна в офісі компанії Donaustahl та його приватного будинку, а й цифрові сліди зв'язку з кремлівськими спецслужбами та координації дій із ними.

Бастіан Ернст, голова підкомітету з контролю за озброєннями німецького парламенту, заявив, що, за його інформацією, росіяни планували використати для замаху на Туманна нервово-паралітичну отруту «Новачок». Водночас слідчі не виключають, що вибухівку, виявлену 11 червня ц. р. на сербсько-угорському кордоні у вантажівці, що прямувала до Баварії, планували застосувати для замаху на менеджера підприємства оборонної галузі.

А перша спроба замаху на європейських збройових менеджерів була зафіксована ще 2015-го. Тодіціллю російських спецслужб став Еміліан Гебрев, власник болгарської компанії EMCO, яка постачала Україні артснаряди. У квітні цього бізнесмена, його сина та директора компанії ушпиталили в Софії з ознаками важкого отруєння. Міжнародне розслідування Bellingcat довело, що операцію організували офіцери російського ГРУ, які в'їхали до Болгарії за фальшивими паспортами, а використана отрута належала до родини «Новачок». 2019 року Гебрев пережив ще одну спробу отруєння, а склади його компанії не раз піддавалися диверсіям і підпалам.

Крім того, 16 жовтня 2014-го потужний вибух на складах у чеському селищі Врбетиці знищив 58 т боєприпасів і десятки будівель. На складах зберігалася, зокрема, і продукція EMCO. Тоді загинуло двоє працівників компанії Imex Group — комерційного оператора й орендаря складів.

ЕСКАДРОНИ СМЕРТИ

Водночас Радослав Сікорський, міністр закордонних справ Польщі, застерігав: «Москва роками відправляє ескадрони смерти до Європи — Берліна, Лондона, Солсбері, а також інших місць. У нас був завербований РФ терорист, який намагався здійснити теракт у Польщі. Я впевнений, що вони намагаються зробити це і в інших країнах».

А Міністерство юстиції США повідомило про висунення обвинувачень п'ятьом особам, яких американські слідчі пов'язують із російськими спецслужбами. За версією генеральної прокуратури, міжнародна мережа займалася вербуванням виконавців для стеження, підготовки замовних убивств і диверсій, зокрема, на території держав, які підтримують Україну.

Звинувачення висунули експолковнику Міністерства внутрішніх справ, його сину — офіцеру Федеральної служби безпеки РФ, двом кубинцям і венесуельцю. Зараз усі п'ятеро підозрюваних перебувають у розшуку.

Віктор Ягун, колишній заступник голови Служби безпеки України, прокоментував це повідомлення так: «Стратегічний розрахунок Кремля може полягати в тому, щоб уповільнити оборонне виробництво, підвищити вартість співпраці з Україною, посіяти страх серед керівників підприємств та інвесторів, а також перевірити здатність європейських спецслужб до оперативного й узгодженого реагування».

«НАТО ще у Вашинґтонській декларації 2024 року зазначало, що гібридні операції за певних обставин можуть досягати рівня збройного нападу, що дає підстави для розгляду питання про застосування ст. 5 Північноатлантичного договору. Та автоматичного механізму тут немає. Рішення залежатиме від характеру, масштабу й обставин конкретного нападу. Проте ризик подальшої ескалації таких операцій залишається цілком реальним», — зауважив він.

Армін Паппергер

А Давид Шарп, військовий оглядач з Ізраїлю, пояснив: «Замахи на менеджерів — частина стратегії російської держави. Це цілком у правилах їхньої гри. Вони вже здійснювали такого штибу замахи».

ГЕОГРАФІЯ РОЗШИРЮЄТЬСЯ

Своєю чергою чеський політолог Павел Гавлічек наголосив: «Якщо Європа не буде системно цим займатися, наслідки можуть бути дуже серйозними». А Сінан Селен, керівник німецької Служби внутрішньої розвідки, запевнив, що його відомство значно розширило свою роботу з керівниками німецьких оборонних компаній, зокрема, рекомендуючи їм використовувати приватно найняті групи особистої охорони. А втім, вартість необхідного широкого захисту як для людей, так і для об'єктів може виявитися тягарем для невеликих виробників дронів, особливо для стартапів.

Один з керівників оборонної компанії розповів журналісту FT, що вона перенесла один зі своїх виробничих майданчиків в іншу країну, щоб захистити його від російських загроз. Однак географія полювання на збройарів повсякчас розширюється.

Польський портал Money.pl сповістив, що російські вербувальники шукали в Telegram охочого спалити підприємство польського концерну WB Electronics, яке випускає БпЛА для Збройних сил України. Журналіст, який назвався білорусом, що живе у Варшаві, відгукнувся на пост про «роботу» й отримав від замовників завдання підпалити завод Flytronic у Ґлівіце за 20—30 тис. USD.

Телеграм-акаунт замовника був зареєстрований на російський номер у Саратовській області. За останній місяць схожі дописи з посиланням на його профіль з'явилися щонайменше 160 разів у 122 чатах.

Китайська молодь не працює

■ Ганна Єрмак

У продовж кількох років поведінка у стилі tang ping стає дедалі популярнішою серед мільйонів молодих китайців.

Це своєрідний протест проти традиційного для комуністичного Китаю принципу 9-9-6, тобто «працюємо з 9-ї ранку до 9-ї вечора, шість днів на тиждень». Така робота призводить до масового «вигоряння», якого «ледацюги» прагнуть уникнути. Масштаб проблеми ілюструють показники: серед китайців віком від 16 до 24 років рівень безробіття зріс до 16,9 %. Із небезпечною, на думку офіційного Пекіна, тенденцією вирішило боротися Міністерство державної безпеки Китайської Народної Республіки (КНР).

У тексті й відеоролику, розміщених у китайській соціальній мережі WeChat, відомство різко розкритикувало Захід, закинувши йому навмисний саботаж. Мовляв, західні уряди хочуть, аби наша молодь лежала лежнем, позбавляючи нашу націю розвитку, стратегічних можливостей і майбутнього. У Міністерстві державної безпеки КНР заявили, що західні структури платять гроші так званим інфлюенсерам, аби ті сіяли в соцмережах занепадницькі настрої і переконували китайську молодь, що це «боротьба з експлуатацією».

Така реакція китайських спецслужб підкреслює зростання стурбованости офіційного Пекіна щодо дедалі більшої кількости «відчужених» громадян КНР. На тлі складної економічної трансформації, яку нині переживає КНР, «зловмисні закордонні сили» стали для китайської комуністичної влади дуже зручним «цапом-відбувайлом». Мовляв, у тому, що китайська господарка кульгає, винна не влада, а клятий Захід, бо ж агітує нашу молодь не працювати.

Японців стало на 3 млн менше

■ Ганна Єрмак

За даними перепису, 2025 року населення Японії становило 123 млн осіб, а 2020-го було понад 126 млн. З 1920 року, коли в країні провели перший перепис, це найбільше скорочення населення за п'ять років.

Свого піку населення Японії досягло 2008-го, коли в країні жило 128 млн людей. Із того часу населення Країни сонця, що сходить, постійно скорочується. Як прогнозують демографи, до 2070 року там житиме не більше ніж 87 млн осіб.

Останніми роками японський уряд намагався спонукати молодь народжувати дітей. Однак ці зусилля виявилися неефективними. Як наслідок, Японія має один із найнижчих рівнів народжуваности у світі. На кожну новонароджену дитину там припадає двоє померлих. «Японія вже досягла тієї точки, коли відвернути такого типу рецесію неможливо ні в короткотривалій, ні в середньотривалій перспективі, — уважає Джеймс Реймо, експерт із проблем Японії Принстонського університету (штат Нью-Джерзі). — Цього просто не станеться без масової імміграції».

Демографічна криза охопила всі префектури Японії, крім двох. Найшвидшими темпами населення скорочується в сільських районах країни, зокрема, на північному острові Хоккайдо, де клімат суворіший. У пошуках роботи молодь виїжджає до Токіо, Осаки, Наґої та інших японських міст. Тож саме в сільських районах у будівлях шкіл відкрили заклади для людей похилого віку.

Населення Японії невпинно старішає, тож знайти працівників для шкіл, лікарень, поліції, залізниці тощо буде складніше. А також бракуватиме працівників, які сплачують податки, необхідні для утримання пенсіонерів.

Мікаель Ціґлер

МЕР-ВОДІЙ

■ Роман Журба

Мікаель Ціґлер, мер данського муніципалітету Геє-Тааструп, узяв відпустку, щоб особисто пригнати авто для українських військових. Замість традиційного осіннього відпочинку він вирішив долучитися до волонтерської ініціативи «Авто для України».

Політик наголосив, що не вважає себе героєм, але вже не може просто спостерігати за боротьбою українців здалеку. Разом з іншими добровольцями він вирушив у далеку дорогу за кермом позашляховика, придбаного на благодійні внески данців, аби передати транспорт безпосередньо українським захисникам. Глава данського міста зазначив, що від самого початку вторгнення підтримує українських біженців у своїй громаді, проте цього разу вирішив зробити конкретний практичний крок для захисників. Згаданий волонтерський проєкт закуповує старі, але цілком справні автомобілі, після чого звичайні данці власним ходом доправляють їх до кордону та передають українським підрозділам. Під час поїздки політик планує відкрито звітувати про кожен етап подорожі й закликав громадян Данії активно жертвувати на закупівлю наступних автівок для українського фронту.

Партія Бабіша програла вибори

Андрей Бабіш

■ Ірина Оліщук

Проросійська партія ANO Андрея Бабіша, чеського прем'єр-міністра, не здобула жодного мандата на виборах до Сенату, верхньої палати Парламенту Чеської Республіки. 72-річний глава уряду назвав результати своєї політичної сили «катастрофічними».

Вона висунула кандидатів у 24 із 27 виборчих округів. До другого туру пройшли 13 із них, однак партія втратила єдине місце в Сенаті, яке захищала на цих виборах. Тепер фракція ANO в Сенаті налічуватиме 14 сенаторів замість 15. Для партії це перший такий результат, в історії, а для чеського уряду — перший такий випадок в історії країни. Для порівняння: на виборах 2024 року рух ANO здобув вісім місць у верхній палаті парламенту.

Перед голосуванням Бабіш заявляв про намір змінити баланс сил у верхній палаті парламенту, де більшість утримує прозахідна опозиція. Та тепер на ANO чекає перезавантаження. Прем'єр зазначив, що партії потрібно з'ясувати, чому вона програла, й оцінити роботу своїх членів. У Чехії Палата депутатів, нижня палата парламенту, домінує в законодавчому процесі, але Сенат відіграє важливу роль в ухваленні конституційних поправок і затвердженні суддів Конституційного суду.

Як писав Meest Weekly, у грудні 2025-го Бабіш виступив проти використання заморожених російських активів на користь України. Він також критикував військову допомогу Києву та переконував, що Україна не готова до вступу до Європейського Союзу. Після приходу до влади коаліційний уряд Бабіша припинив пряму державну військову підтримку України у війні проти Росії.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ ТРАМПУ НЕ ДІСТАЛАСЯ

■ Мирослава Бзікадзе

Нобелівську премію миру 2026 року присудили Наванетем (Наві) Піллей із Південної Африки, яка працювала суддею Міжнародного кримінального суду (МКС) і очолювала комісію Організації Об'єднаних Націй (ООН), що дійшла висновку про геноцид у Секторі Ґази.

ЩО ВІДОМО ПРО ЛАВРЕАТКУ

Наві Піллей десятиліттями працювала у сфері міжнародного права й захисту прав людини. Її відзначили за внесок у зміцнення міжнародного правосуддя, боротьбу з безкарністю за тяжкі злочини й захист верховенства права. Ця історія стала черговим загостренням суперечки про роль міжнародного правосуддя, відповідальність за воєнні злочини та межі впливу великих держав на судові інституції.

Піллей має тривалу кар'єру в міжнародних судових і правозахисних структурах. Вона працювала суддею Міжнародного кримінального трибуналу щодо Руанди, згодом очолювала МКС, а також була верховним комісаром ООН із прав людини. Також працювала суддею Міжнародного суду ООН.

Одним із найгучніших епізодів її діяльності стала робота на чолі комісії ООН, що розслідувала події на окупованих палестинських територіях. 2025-го ця комісія дійшла висновку, що дії Ізраїлю в Ґазі — геноцид. Ізраїль відкинув ці звинувачення, а висновки комісії стали предметом гострих міжнародних дискусій.

Нобелівський комітет наголосив, що міжнародне право й незалежні судові інституції зазнають дедалі потужнішого політичного тиску. На переконання комітету, визнання заслуг Піллей має нагадати, що без справедливости неможливо забезпечити тривалий мир.

ТРАМП РОЗРАХОВУВАВ НА НАГОРОДУ

Дональд Трамп не приховував свого бажання отримати Нобелівську премію миру. Він не раз акцентував на своїй ролі в міжнародних перемовинах і заявляв про власні заслуги в припиненні збройних конфліктів. Після оголошення результатів президент поширив у соціальній мережі Truth Social допис, у якому стверджував, що нагородження Піллей дискредитує премію, а сама вона нібито вороже ставиться до США й Ізраїлю.

Така реакція продемонструвала, наскільки політизованою стала дискусія навколо Нобелівської премії миру. Для прихильників американського президента рішення комітету стало приводом говорити про упередженість міжнародних інституцій. Натомість прихильники Піллей розглядають нагороду як визнання незалежности правосуддя та необхідности притягати до відповідальности всіх, хто може бути причетним до тяжких міжнародних злочинів.

Але сам факт отримання премії не означає автоматичного підтвердження всіх висновків комісії ООН або вирішення юридичних суперечок щодо подій у Ґазі. Нобелівська нагорода відзначає внесок людини в певну сферу, а не замінює судового рішення.

ЧОМУ ОБУРИВСЯ ІЗРАЇЛЬ

Ізраїльська влада також різко розкритикувала рішення Нобелівського комітету. В Єрусалимі заявили, що нагороду фактично використовують для легітимізації ворожого ставлення до Ізраїлю та упереджених звинувачень проти нього.

Причиною конфлікту стала не лише робота Піллей у комісії ООН. Важливу роль відіграє ширша суперечка навколо повноважень міжнародних судів і можливости притягнення до відповідальности керівників держав.

Як писав Meest Weekly, у листопаді 2024 року МКС видав ордери на арешт Біньяміна Нетаньягу, прем'єр-міністра Ізраїлю, та Йоава Галанта, колишнього міністра оборони цієї країни. Їх підозрюють у злочинах проти людяности й воєнних злочинах, пов'язаних із війною в Ґазі. Видача ордерів не є обвинувальним вироком, а ізраїльські посадовці звинувачення відкидають.

Сполучені Штати й Ізраїль не є учасниками Римського статуту — міжнародного договору, на підставі якого діє МКС. Вашинґтон наполягає, що суд не повинен здійснювати юрисдикцію щодо громадян країн, які не приєдналися до статуту. Натомість прихильники суду підкреслюють, що його повноваження в окремих ситуаціях можуть поширюватися на злочини, скоєні на території держав-учасниць.

АТАКА НА ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА

Усього через кілька годин після оголошення лавреатки Нобелівської премії миру Білий дім повідомив про нові санкції проти МКС. Цього разу обмеження були спрямовані не лише проти окремих суддів чи прокурорів, а й проти самої установи.

Марко Рубіо, державний секретар США, сказав, що Вашинґтон має намір обмежити фінансові операції зі судом, заблокувати йому доступ до ресурсів американських компаній та ускладнити роботу правників. Американська адміністрація пояснює рішення тим, що МКС, на її думку, перевищує свої повноваження та діє проти Сполучених Штатів і їхніх союзників.

Нові заходи передбачають блокування майна МКС у межах американської юрисдикції та заборону відповідних операцій для американських фізичних і юридичних осіб. Наслідки можуть відчути й компанії з інших країн, якщо продовжуватимуть надавати суду певні послуги. Вони ризикують потрапити під американські обмеження. Водночас Вашинґтон передбачив перехідний період тривалістю приблизно шість місяців. Це залишає час для перемовин, але не усуває загрози серйозних перешкод у роботі суду.

В МКС американські заходи засудили, назвавши їх атакою на верховенство права та незалежність міжнародного правосуддя. Назгат Шамім Хан, заступник прокурора суду, запевнила, що санкції не зупинять розслідування та кримінальні провадження.

ЄС ПРОТИ США

Рішення США викликало занепокоєння у Європі. Європейський Союз (ЄС) заявив, що глибоко шкодує через запровадження санкцій проти МКС, і закликав Вашинґтон переглянути їх. Своєю чергою Кая Каллас, високий представник ЄС із закордонних справ, оприлюднила заяву, у якій наголосила на важливості незалежности суду та міжнародного правопорядку.

Європейські країни побоюються, що американські санкції можуть поставити перед компаніями складний вибір: виконувати вимоги Вашинґтона чи продовжувати співпрацю з міжнародним судом, ризикуючи втратити доступ до американського ринку та фінансової системи.

Брюссель і Амстердам закликали розглянути можливість застосування європейського блокувального механізму. Максим Прево, міністр закордонних справ Бельгії, запропонував Європейській комісії проаналізувати, як цей інструмент можна використати для захисту суду.

Ідеться про механізм Євросоюзу, який покликаний захищати європейських громадян і компанії від певних екстериторіальних санкцій третіх країн. Він може забороняти виконання таких обмежень у рамках Унії та дозволяти вимагати відшкодування завданих збитків. Однак ефективність цього інструменту залишається дискусійною: він не гарантує захисту від усіх можливих наслідків, зокрема, утрати доступу до американського ринку.

Європейські міністри також обговорили можливі заходи для забезпечення безперервної роботи МКС. У ЄС залишили простір для дипломатії, зважаючи на відтермінування набрання чинности новими американськими обмеженнями.

НАСЛІДКИ ДЛЯ СВІТУ

Нагородження Піллей та санкції Сполучених Штатів проти МКС стали двома взаємопов'язаними подіями, які оголили суперечності в сучасній системі міжнародної безпеки. З одного боку, Нобелівський комітет наголосив на необхідності незалежного правосуддя та відповідальності за тяжкі злочини. Із другого — Вашинґтон демонструє, що не погоджується з рішеннями суду, які вважає загрозою власним інтересам або інтересам союзників.

Для Європи ситуація особливо складна. Більшість держав ЄС підтримує МКС і є учасниками Римського статуту, але водночас країни мають тісні економічні, фінансові та безпекові зв'язки зі США. Тому спроба захистити суд може перерости в ширше трансатлантичне протистояння.

Наслідки цієї суперечки важливі й для України. МКС видав ордер на арешт Путіна у справі про незаконну депортацію та переміщення українських дітей. Здатність суду працювати незалежно від політичного тиску має значення для міжнародних зусиль із притягнення до відповідальности за злочини, скоєні під час російської війни проти України.

Головне питання тепер полягає в тому, чи зможуть міжнародні інституції продовжувати роботу під тиском великих держав і чи наважиться Європа перейти від заяв про підтримку МКС до конкретних кроків для його захисту.

ПРЯМА МОВА

Наванетем Піллей:
— Моє послання таке: треба повернутися до виконання своєї серйозної ролі лідера, до виконання визвольної ролі для решти світу. Час запровадження санкцій, безпрецедентної атаки на інститут, що ґрунтується на міжнародному договорі, не може бути випадковим. Уважаю це дуже сумним. Однак плани щодо втручання в міжнародне кримінальне правосуддя через МКС зріли постійно.

ПЕРЕКИДАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТИ

І Трамп, і Маск заперечують свою шкоду для сил оборони України

■ Євген Клен

Дональд Трамп заперечив особисту причетність до обмеження роботи системи Starshield в Україні, однак не назвав відповідальних за це. А Піт Геґсет, глава Пентаґона, заявив, що Сполучені Штати не причетні до цього обмеження і не віддавали жодних наказів. «Ми нічого не відкликали. Існують умови надання послуг, яких необхідно дотримуватися, і саме з цього все й починається. Starlink має право приймати такі рішення. Проте, на наш погляд, нічого не змінилося», — запевнив він і побажав українцям удачі.

Піт Геґсет

НОВИЙ СКАНДАЛ

Та американські політики, зокрема представники Республіканської партії, їм не повірили й зажадали відповідей, хто саме уповільнив роботу важливої системи супутникового зв'язку, якою користується Україна, і пообіцяли покарання для винних. Білий дім та Ілон Маск досі надавали плутані, неповні й іноді суперечливі відповіді. CNN зазначила, що адміністрація президента США відмовилася від відповідальности, але перебої сталися саме тоді, коли Трамп різко відвернувся від України й переорієнтувався на Російську Федерацію (РФ) у її багаторічній війні.

А за даними The Wall Street Journal, знизити швидкість роботи військової версії Starlink для України звелів особисто Маск, через що частина українських ударних безпілотних літальних апаратів і дронів-перехоплювачів стала практично непридатною до використання.

Видання нагадало, що й Маск, і Трамп висловили невдоволення на адресу України у зв'язку із завданням нею ударів по російських нафтопереробних заводах, у чому американський президент убачає причину високих цін на енергоносії. Два джерела газети повідомили, що Маск і Трамп обговорили рішення щодо Starshield під час телефонної розмови незабаром після того, як інформація про обмеження швидкости стала надбанням громадськости.

Публічні скарги президента України на те, що українці будуть гинути, якщо не буде відновлене необмежене надання послуг, призвели до повсюдної плутанини щодо того, хто віддав наказ про зниження швидкости, а також до неофіційного розслідування в Білому домі.

За словами згаданих джерел, під час скандалу, що спалахнув, представники SpaceX контактували з колегами з Білого дому, намагаючись дійти єдиного розуміння та виробити спільну заяву про те, що компанія і адміністрація Трампа координували свої дії до того, як Маск віддав розпорядження про обмеження. Після того, як інформація про зниження швидкости стала відомою громадськості, останній написав у соціальній мережі X: «Будь-які обмеження швидкости або використання приймаються Збройними силами США і, зрештою, президентом США».

Своєю чергою Трамп заявив журналістам, що не знає, хто відповідає за зниження швидкости Starshield, але хотів би це з'ясувати. Деякі американські посадовці стверджують, що Маск діяв самостійно і що Трамп не наказував йому вживати будь-яких заходів у відповідь проти України.

Однак джерело, обізнане зі ситуацією, вказало, що Маск спілкувався з кількома представниками Білого дому, і з його главою також, перш ніж запровадити нове обмеження швидкости, яке, за словами українських посадовців, дозволило російським ракетам обійти їхні системи протиповітряної оборони.

ВТРУЧАННЯ В ЗОВНІШНЮ ПОЛІТИКУ

Відтак у Конґресі закликали негайно розпочати розслідування рішення Маска обмежити швидкість супутникового зв'язку Starlink для українських військових. Про це сказав Браян Фіцпатрік, конґресмен від Республіканської партії. Він наголосив, що ситуацію не можна залишати поза увагою, а свідків інциденту необхідно допитати під присягою та дістатися суті справи. Політик підкреслив, що одноосібне розпорядження уповільнити роботу системи зв'язку для сил оборони України може бути прямим порушенням законодавства Сполучених Штатів.

До вимог притягнути засновника компанії до відповідальности приєдналися і представники Демократичної партії. Сенатор Елізабет Воррен застерегла від ризиків, коли приватна особа фактично перебирає на себе формування зовнішньої політики Вашинґтона. «Ми прагнемо достеменно знати, хто саме відповідальний за те, що сталося. Якщо це одна людина — Ілон Маск, що одноосібно диктує нашу зовнішню політику, це наражає США на величезний ризик», — додала вона.

The Hill написала, що група із 23 членів Палати представників, серед яких семеро республіканців і 16 демократів, звернулася до Трампа вплинути на Маска, аби той надав Україні доступ до систем Starlink для знищення ракетних установок на території Російської Федерації (РФ) . Вони акцентували, що Україна повинна мати змогу завдавати ударів по засобах, якими Москва атакує її територію. «Пане президенте, як вам відомо, Київ звертався до п. Маска. Але лише ви можете довести цю справу до завершення», — зазначили законодавці.

ЩО ПУТІН МАЄ НА ТРАМПА?

The Hill також поінформувала про те, що Том Тілліс, сенатор-республіканець від штату Північна Кароліна, заявив, що президент РФ «грає на президенті Трампі, як на скрипці», і попередив, що історія не оцінить Трампа позитивно, якщо той покине Україну.

Політик констатував, що твердження Путіна про те, нібито він вторгся в Україну для «денацифікації» країни, є брехнею, а домовленості Трампа з РФ щодо імпорту сотень тисяч тонн російського дизельного палива та скасування санкцій — це помилка, про яку Сполучені Штати ще пошкодують. «Росіяни брешуть. Путін бреше. Путін маніпулює Трампом, як хоче. Історія не буде прихильною до Америки, яка не змогла виступити на захист західного світу, якщо диктатор справді досягне своєї мети», — наголосив він.

Тілліс назвав запропонований Путіним тристоронній саміт за участю президентів Китаю, США та РФ абсурдним. Він також висловив сумніви щодо того, чи не обмежує адміністрація Трампа військову допомогу Україні, попри офіційні заперечення цього факту: «Я хочу знати, наскільки погіршилася якість послуг — чи то обмін розвідданими, чи то можливості Starlink».

Тілліс і кілька сенаторів від Республіканської партії засудили угоду Трампа про імпорт кількох мільйонів тонн російського дизельного палива. Вони попередили, що це підірве довіру союзників до Сполучених Штатів і майже не сприятиме зниженню внутрішніх цін на паливо. А Володимир Зеленський під час телефонної розмови розповів Тіллісу й іншим сенаторам, що швидкість передачі даних Україні через систему Starshield іще не відновлена цілком.

Водночас Гіларі Клінтон, державний секретар США при президентові Обамі, прямо заявила, що російський диктатор може мати компромат на Трампа, і назвала останнього «добровільною маріонеткою Путіна».

ДО СЛОВА

Сполучені Штати зараз масово виводять війська зі своїх баз у Йорданії, Катарі та Кувейті. NBC News повідомила, що це відбувається на тлі погроз із боку Ірану. Один іранський посадовець заявив, що в разі нового удару США та Ізраїлю Тегеран розглядатиме політичні об'єкти Сполучених Штатів та інфраструктуру країн, залучених до війни, як законні цілі.

ПРЕЗИДЕНТ ВПЛИВАЄ НА РЕЙТИНГИ ПАРТІЇ

Дональд Трамп перекладає провину на Володимира Зеленського

■ Ігор Голод

Зараз у Сполучених Штатах з'явилася нова тенденція — в усьому звинувачувати Україну.

НОВИЙ АНТИРЕКОРД

The Washington Post написала, що рейтинг президента США в жовтні ц. р. знизився до нового мінімуму. Згідно зі свіжим дослідженням, лише 33 % опитаних ними схвалили діяльність президента, тоді як 66 % висловили невдоволення його роботою, із них 52 % — категорично.

Цей показник на чотири відсоткові пункти нижчий, ніж у липні, на вісім, ніж торік, і є найнижчим за весь час президентства Трампа. Серед респондентів, які мають намір брати участь у проміжних виборах, рівень підтримки глави держави — 38 %, тоді як 62 % висловили незгоду з його курсом.

Демократи випереджають республіканців у боротьбі за контроль над Палатою представників на вісім відсоткових пунктів серед зареєстрованих і ймовірних виборців. 58 % із них заявили, що хотіли б бачити Конґрес під керівництвом демократів, аби ті контролювали дії президента. Водночас діяльність глави держави схвалюють лише 39 % опитаних республіканців.

ПРИЧИНИ НЕВДОВОЛЕННЯ

Спільне дослідження WP, ABC та соціологічної служби Ipsos також зафіксувало, що 72 % респондентів уважають напрямок розвитку США хибним. Головними причинами свого невдоволення вони назвали війну з Іраном, її наслідки для сімейних бюджетів (зокрема, різке здорожчання пального) та загальну ситуацію в економіці країни.

Як наголосили соціологи, вирішальним чинником на проміжних виборах стане явка виборців, що зазвичай знижується в періоди між президентськими кампаніями. Наразі ж демократи мають суттєву перевагу серед тих, хто вже проголосував або планує це зробити. Натомість республіканці зберігають міцні позиції серед тих, хто брав участь у попередніх волевиявленнях, проте їхнє головне завдання — спонукати прихильників 47-го президента прийти на вибори, навіть коли самого Трампа немає в бюлетені.

Якщо в опитуванні Post-ABC-Ipsos діяльність президента схвалили 33 % респондентів, то в дослідженні правоконсервативного телеканалу Fox News — 36 %. При цьому телеканал деталізував причини невдоволення Трампом: 74 % опитаних негативно оцінюють стан економіки США, а 53 % очікують, що наступного року ситуація погіршиться. Лише 18 % кажуть, що їхні родини живуть краще, ніж два роки тому. 55 % назвали інфляцію в країні неконтрольованою, а для шести з десяти ключовою фінансовою проблемою стало стрімке зростання вартості життя.

70 % негативно оцінюють митну політику президента, а 64 % — зовнішню. 70 % указали, що голосуватимуть на проміжних виборах, аби подати Трампу політичний сигнал. При цьому 47 % хочуть висловити йому опозицію і лише 25 % — підтримку.

Своєю чергою 56 % опитаних соціологічним центром AP-NORC відзначають, що після повернення у Білий дім Трамп більше переймається власними прибутками, ніж країною. Протилежної думки дотримується всього близько чверти опитаних. 65 % респондентів назвали причинами інфляції та стрибка цін воєнну кампанію проти Ірану й митну політику президента.

Натомість дослідження Pew Research Center зафіксувало розрив у мотивації прихильників Демократичної та Республіканської партій. Перші виявилися на 17 відсоткових пунктів налаштованішими прийти на вибори, ніж другі.

РОЗМІННА МОНЕТА

Глава Білого дому сподівається навернути виборців на бік республіканців, пообіцявши здешевити дизельне пальне завдяки постачанню його на американський ринок за домовленістю з Путіним. Однак, за даними опитування Politico та соціологічної компанії PFGlobal, лише 29 % американців запевнили, що зниження цін на пальне на 1 USD збільшило б імовірність, що вони проголосують за республіканців.

Тож політичний оглядач Закарі Басу вважає, що «президент псує рейтинги своєї партії, ідучи на поступки диктатору». За оцінкою журналіста, «домовленість Трампа навряд чи суттєво знизить ціни на пальне у США, які зросли через війну з Іраном».

Спадок Ліндсі Ґрема знівелювали

Адже, як полічив політичний оглядач Девід Фрум, угода Трампа розрахована на 2,25 млн барелів, що еквівалентно приблизно 16 годинам споживання в США. Відповідальність за мізерні обсяги імпорту солярки з країни-агресора господар Овального кабінету покладає на українців, які завдають уражень російським нафтопереробним заводам (НПЗ).

Він заявив, що Володимир Зеленський хоче створити ударами по цих об'єктах проблеми для американських фермерів. За словами політолога Володимира Фесенка, «найрадикальніші трампісти звинувачують Україну в тому, що вона навмисно б'є по російських НПЗ, аби допомогти демократам виграти ці вибори».

«ПЕКЕЛЬНІ САНКЦІЇ» — НА ПАВЗІ

Водночас 22 конґресмени закликали президента ввести пакет «пекельних санкцій» покійного сенатора Ліндсі Ґрема проти Російської Федерації (РФ) та Ірану. У своєму зверненні вони наголосили, що РФ готується почати п'яту зимову кампанію проти України. А США мають можливість активізувати мирні зусилля, чинячи максимальний тиск на Путіна. Конґресмени зажадали, щоб їм повідомили, які санкції та мита будуть запроваджені, чи планують відтермінування або скасування окремих заходів та як адміністрація оцінить їхню ефективність. У відповідь Трамп зупинив закон Ліндсі Ґрема, хоча раніше сам же його підписав. Він пояснив, що це «відповідає національним інтересам Сполучених Штатів».

А Міністерство фінансів США продовжило до 24 квітня 2027 року дію генеральних ліцензій, які дозволяють операції з частиною закордонних активів підсанкційної російської нафтової компанії «Лукойл».

За оцінками агентства Reuters, ці послаблення поширюються на мережу з близько 2 тис. автозаправних станцій (АЗС) у Європі, Центральній Азії, на Близькому Сході та в Північній Америці. Зокрема, ідеться про близько 200 АЗС у штатах Нью-Йорк, Нью-Джерзі та Пенсільванія, 600 АЗС у Туреччині та більш ніж 300 в Румунії. «Лукойл» також утримує провідні позиції на роздрібному паливному ринку Молдови та Болгарії.

Ба більше, представники президента США ще й запропонували розморозити частину заблокованих російських активів для відновлення мирних перемовин щодо закінчення російсько-української війни. Така ініціатива викликала занепокоєння в Києві.

За даними Financial Times, американська сторона представила під час зустрічі з українською і європейською делегаціями в Маямі (штат Флорида) кілька варіантів розблокування цих активів. Серед них була й пропозиція перемістити кошти до нової спеціальної фінансової структури, що перебуватиме під контролем Вашинґтона. Один із представників Білого дому підтвердив, що заморожені російські активи розглядали в контексті потенційної всеосяжної мирної угоди.

Представники України поінформували, що це питання вже порушували під час попередніх контактів зі США. А європейські учасники перемовин не підтримали пропозицію, яку висунули Стів Віткофф і Джаред Кушнер. Ініціатива також стала приводом для додаткових запитань щодо позиції Вашинґтона і зміни його підходу до тиску на Москву задля припинення війни проти України. А європейські представники підкреслили, що не погоджуються на втрату будь-якого контролю над замороженими активами або повернення їхньої частини РФ.

Натомість Києву запропонували співпрацювати зі Світовим банком над реформами, покликаними посилити боротьбу з корупцією та забезпечити підзвітність. А Дмитро Пєсков, речник Кремля, заявив, що Москва «докладатиме всіх можливих зусиль для повернення вкрадених активів». «Це передбачає юридичну роботу, судові процеси та судові переслідування», — сказав він.

Дональд Трамп не знає, як досягти миру в Україні

■ Bloomberg

Президент США прагне завершити війну в Україні, однак його підхід до перемовин із Москвою може лише ускладнити досягнення миру. Угода про тимчасове послаблення санкцій для продажу російського дизельного пального викликала критику через ризик посилення фінансових можливостей Російської Федерації (РФ) та послаблення західного тиску на Кремль. Про це повідомляє Bloomberg.

За умовами угоди, Сполучені Штати погодилися тимчасово скасувати санкції, щоб РФ могла вивести на ринок близько 2 млн барелів дизельного палива. А загальний обсяг зобов'язань становить близько 13 млн барелів.

Та, на переконання агенції, значно серйознішими можуть бути стратегічні наслідки угоди. Вона загрожує послабити багаторічні зусилля Заходу зі скорочення залежности від російських енергоносіїв і підірвати прагнення європейських країн переконати Дональда Трампа, що саме Росія, а не Україна перешкоджає встановленню миру.

Автор повідомлення також указує на суперечність американської політики: Вашинґтон фактично створює умови для отримання РФ додаткових доходів, водночас критикуючи Україну за удари по російській енергетичній інфраструктурі. Він уважає, що глава Білого дому щиро прагне завершити війну, але припускається серйозних стратегічних помилок. «Миротворча діяльність Трампа в Україні стала самопровалом і відображає дві його найгірші стратегічні помилки», — зазначає Bloomberg.

Реалістична стратегія могла б передбачати кращу відповідальність європейських країн за підтримку України, а також усвідомлення Києвом того, що повернення всіх окупованих територій і вступ до НАТО можуть виявитися недосяжними цілями.

Проте такі кроки мали б супроводжуватися посиленням санкційного тиску на РФ, послідовною підтримкою українських далекобійних ударів і заходами, які переконали б Путіна, що він не зможе перечекати західну допомогу Україні.

Натомість господар Овального кабінету не раз конфліктував із президентом України, погрожував припиненням американської розвідувальної та військової допомоги, а також сварився з європейськими союзниками. На думку колумніста, така поведінка могла переконати володаря Кремля, що Росія здатна відокремити США від України та Європи й досягти своїх цілей унаслідок тривалого протистояння.

Агенція виокремлює дві головні проблеми в підході Трампа до мирного врегулювання. Перша — неправильна оцінка позиції РФ. Автор стверджує, що американський президент недооцінює прагнення Кремля обмежити незалежність України та хибно виходить із того, що російський диктатор дужче зацікавлений у мирі, ніж Володимир Зеленський. Насправді ж російський лідер погодиться відступити лише тоді, коли продовження війни стане для нього надто дорогим.

Друга проблема — прагнення Трампа до швидких рішень. Як відзначає Bloomberg, завершення війни потребує тривалої дипломатичної роботи, координації зі союзниками та поєднання перемовин із тиском на Москву. Однак президент США, за оцінкою дописувача, не виявляє достатнього терпіння для такої стратегії. Його непродумані ініціативи викликають занепокоєння в Києві та європейських столицях, але не змушують Кремль змінювати свою позицію.

А ще автор звертає увагу на повідомлення про те, що Трамп погрожує відмовитися від підтримки України, якщо Київ не припинить далекобійні удари по російських енергетичних об'єктах. Але ж такі удари є одним із найважливіших інструментів України для підвищення ціни війни для РФ. Обмеження цієї кампанії без належного тиску на Москву може посилити позиції Кремля.

Агенція підсумовує, що мир в Україні залишається гідною метою, однак дії американського президента ризикують послабити вплив Вашинґтона, заохотити Росію продовжувати війну та погіршити відносини США з Києвом.

ЄВРОПІ ПРОПОНУЮТЬ КУПУВАТИ РОСІЙСЬКИЙ ГАЗ

■ New York Times

За даними The New York Times, адміністрація президента США запропонувала Європі «відновити закупівлю більшої кількости російського газу».

Видання зазначає, що «ключовим елементом широкого плану адміністрації Трампа щодо забезпечення миру в Україні є пропозиція, яка переверне багаторічну енергетичну політику Америки догори цапки». «Європа, як ідеться в заяві американців, повинна відновити закупівлі російського газу в більших обсягах — крок, який став би економічним благом для Москви та відновив би її вплив у регіоні», — йдеться в публікації.

За словами джерел NYT, знайомих із перемовинами, Джаред Кушнер і Стів Віткофф, посланці президента Трампа з питань мирного врегулювання, порушили цю ідею під час перемовин з українськими та європейськими посадовцями, зокрема з Володимиром Зеленським у Києві минулого місяця. «Американці стверджують, що для того, щоби спонукати Росію припинити війну в Україні, тій необхідно розглянути можливість відновлення роботи трубогонів, якими раніше російський природний газ транспортували до Європи», — вказує газета.

Європейські чиновники, які брали участь у перемовинах, негативно поставилися до цієї ідеї, що зведе нанівець багаторічні зусилля Європейського Союзу, підтримані Вашинґтоном, щодо відмови від російського газу. Але представники Трампа розглядають експорт російського газу як потенційну частину мирного врегулювання, нібито враховуючи «прибутки, які надходитимуть до України», і те, що вони вважають «неминучим бажання європейських виборців отримати дешевші енергоносії».

«Цей розрив підкреслює незвичайний і, як кажуть критики, фатально недосконалий характер відновлених дипломатичних зусиль Трампа, спрямованих на припинення війни РФ в Україні. Замість того, щоб тиснути на Путіна або намагатися посилити воєнні зусилля України, адміністрація витратила значний час на вивчення економічних стимулів для Росії та обговорення цього питання в перемовинах із Європою і Україною», — відмітила NYT.

Американські та російські чиновники обговорюють потенційні ділові угоди з минулого року, але їхня перспектива, схоже, не мала впливу, щоб змусити диктатора відмовитися від своїх основних вимог. А враховуючи те, наскільки європейські й українські лідери протистоять поверненню до залежности від російського газу, ця пропозиція може ще дужче ускладнити зусилля адміністрації Трампа щодо припинення війни.

Білий дім заявив, що війна «підвищує ціни на енергоносії по всій Європі та створює значні економічні труднощі як у Росії, так і в Україні». «Сполучені Штати тісно співпрацюють з Україною та нашими європейськими партнерами над комплексною мирною пропозицією, яка передбачає економічні стимули як для Росії, так і для України як частину остаточного врегулювання, — мовиться в заяві. — Наша мета — не просто припинити бойові дії, а створити умови для тривалого миру, економічного відновлення та більшої стабільности в усьому регіоні».

Бостон

Г'юстон

Чикаґо

ПРОТЕСТИ ЧЕРЕЗ ПОСЛАБЛЕННЯ САНКЦІЙ НА СОЛЯРКУ

■ Петро Йосип

Українські активісти у Лос-Анджелесі, Чикаґо, Сан-Дієґо, Сіетлі й інших американських містах провели акції проти політики адміністрації президента Трампа щодо російського дизельного пального та на підтримку продовження оборонної допомоги Україні.

Учасники вимагали не послаблювати економічний тиск на Москву, зберегти критично важливі для Києва військові комунікації та розвідувальну підтримку, а також посилити контроль Конґресу за рішеннями, що можуть впливати на обороноздатність України.

У Каліфорнії акції відбулися у двох містах: біля Федеральної будівлі Wilshire Boulevard у Лос-Анджелесі та в Balboa Park у Сан-Дієґо. У Місті янголів акція стала частиною кампанії, яку організатори провели під гаслами Stop the Betrayal. Stand with Ukraine і Defend Ukraine — Not Putin. Учасники принесли українські й американські прапори та плакати із закликами до Вашинґтона посилити тиск на Російську Федерацію (РФ). Однією з центральних вимог став перегляд рішення щодо російської солярки, що активісти розцінюють як економічну поступку Москві. На переконання учасників протестів, збільшення російського енергетичного експорту означатиме додаткові прибутки для РФ, які можна використати для продовження війни.

Другою темою стала оборонна підтримка України. Globe4Ukraine згадав про обмеження військових комунікацій Starshield і проблеми з отриманням Україною американської інформації раннього попередження про ракетні атаки. Активісти заявили, що ці повідомлення потребують уваги Конґресу, оскільки такі можливості мають критичне значення для української оборони.

Активісти закликали законодавців домагатися збереження критично важливої оборонної підтримки України, перевірити повідомлення щодо обмеження комунікацій і розвідувальних можливостей, виступити проти санкційних винятків для російського дизельного пального та забезпечити виконання американського санкційного законодавства. «Підтримка України захищає безпеку Америки, демократію та принцип, за яким кордони не можна змінювати силою», — наголосили учасники акції.

Протести проти зміни санкційної політики відбулися і на іншому узбережжі США. У Сіетлі (штат Вашинґтон) представники Ukraine Defense Support і Voliy Fond організували акцію у Waterfront Park. Головним гаслом протесту стало Say No to Russian Diesel. Активісти виступили проти рішення адміністрації США, яке, за їхньою оцінкою, створює можливості для повернення значних обсягів російської солярки на міжнародний ринок.

Ще одна акція була проведена в Чикаґо (штат Іллінойс), де до протесту закликав місцевий відділ Ukrainian Congress Committee of America. Одним із центральних гасел демонстрації стало Don't Trade Principles for Profit. Учасники мітингу звернулися до Білого дому й Конґресу посилити санкції проти російського енергетичного сектору та продовжувати підтримувати Україну. До учасників демонстрації в Чикаґо приєднався Майк Квіґлі, член Палати представників США.

Під час акції питання російських енергоносіїв пов'язували не лише з війною в Україні, а й з національною безпекою самих Сполучених Штатів. Одним із головних послань мітингу стало твердження, що енергетична незалежність є складовою національної безпеки США.

Осередок Союзу українок Америки (СУА) у Г'юстоні (штат Техас) також вийшов на акцію проти угод щодо імпорту російського дизельного пального та зняття санкцій з РФ. Активістки закликали американську владу припинити фінансування російської агресії через енергетичні домовленості та зберегти непохитну підтримку України.

У Массачусетсі громада Boston Supports Ukraine висловила обурення щодо поступок Кремлю та послаблення санкцій проти РФ.

А американська коаліція за Україну закликала американців писати своїм сенаторам і вимагати негайного відновлення зв'язку Starlink для оборони України. «Адміністрація заявляє, що прагне миру, але послаблення України з одночасними поступками Росії руйнує важелі впливу Америки, а не посилює їх», — підкреслили активісти.

Фестиваль української культури

■ Софія Калина

У місті Саратозі (штат Каліфорнія) відбувся фестиваль Spirit of Freedom, присвячений Дню захисників і захисниць України та збереженню української культурної спадщини. Про це повідомив 107-й відділ СУА.

Фестиваль провели в Immanuel Lutheran Church of Saratoga. Його центральною темою став зв'язок між культурою та боротьбою за свободу. Організатори заявили, що українські військові захищають не лише територію держави, а й мову, мистецтво, традиції та історичну пам'ять.

У межах історичної програми представили автентичний український одяг із приватних колекцій, виставку «Батьківська хата» про традиційне українське житло й експозицію про історію українського війська на основі матеріалів Українського інституту національної пам'яті. Також відвідувачам показали фільм «Як ти там?» про українських жінок-військовослужбовців.

Софія Огородник, майстриня писанкарства, презентувала роботи, натхнені українським бароко та мистецтвом козацької доби. Музичну програму підготувала Тетяна Лобода з Києва: вона грала на кобзі та виконувала українські історичні, народні й духовні пісні, а для дітей і дорослих також проводила ознайомчі заняття з гри на інструменті. На ярмарку свої роботи представили українські художники, дизайнери та майстри в різних царинах. Серед експонатів були ляльки-мотанки, прикраси ручної роботи, вироби зі шкіри, свічки, кераміка, вишиті речі й предмети традиційного побуту. Відвідувачі також могли скуштувати українські страви й печиво, зокрема, приготовлені членкинями СУА за родинними рецептами.

Окремо на фестивалі облаштували інформаційний стіл, де українські організації, церкви, школи та громадські ініціативи могли безплатно розповісти про свою діяльність. Захід об'єднав українську громаду Північної Каліфорнії і американських гостей, які мали змогу ближче познайомитися з культурою України.

СЕРТИФІКАТИ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТИ

■ Лана Світ

Міністерство закордонних справ (МЗС) України, оголосило, що вручатиме українським дітям за кордоном сертифікат про збереження національної ідентичности. Документ видаватимуть дітям до 16 років із числа української громади, які використовують українську мову, регулярно відвідують український культурно-освітній осередок, беруть участь у заходах громади, культурно-мистецьких подіях, святах, змаганнях, олімпіадах з українських предметів.

Крім того, дітей української громади відзначатимуть сертифікатом, якщо вони долучаються до проєктів національно-патріотичного виховання, приурочених до державних свят і пам'ятних дат в історії України; вшанування та догляду за місцями пам'яті, присвяченими видатним діячам української історії, науки та культури й історичним подіям.

МЗС очікує, що документ посилить державну політику збереження національної ідентичности української молоді за кордоном, підтримає українські організації в інших країнах і мотивуватиме молодь відчувати себе частиною української світової спільноти.

Ініціатива розробки сертифіката про збереження національної ідентичности для дітей за межами Батьківщини належить окремим громадам за кордоном і посадовцям в Україні. Про це розповіла Мар'яна Беца, заступник міністра закордонних справ України. За її словами, метою авторів ініціативи було мотивувати дітей підтримувати свою національну ідентичність, використовувати українську мову, поглиблювати знання історії, культури й традицій України, регулярно долучатися до діяльности українських культурно-освітніх осередків і громад, а також відчувати себе невід'ємною частиною української світової спільноти.

Дипломат наголосила, що політика зміцнення зв'язків зі світовим українством і збереження національної ідентичности в громадах за кордоном має критично важливе значення для МЗС із огляду на наслідки повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ). «Більше як 8 млн українців через повномасштабну війну РФ проти України були змушені покинути свої домівки. Серед них — сотні тисяч українських дітей, які сьогодні вчать рідну мову, культуру й історію, перебуваючи далеко від рідних шкіл... І для держави надзвичайно важливо, щоби, попри все, вони зберігали зв'язок з Батьківщиною, знали своє коріння та свідомо пишалися тим, що вони — українці», — заявила вона.

А також нагадала, що МЗС і закордонні дипломатичні установи України співпрацюють із більш ніж 700 громадськими організаціями закордонних українців та з майже 500 культурно-освітніми осередками, суботніми/недільними школами, статутною діяльністю яких передбачено проведення просвітницької діяльности. Відомство розглядає підтримку української молоді за кордоном як важливу складову збереження національної ідентичности, розвитку глобальної української спільноти та зміцнення зв'язків молодого покоління з Україною.

«З метою патріотичного виховання українських дітей і підтримки їхнього зв'язку з Україною було реалізовано шість етапів спільного проєкту МЗС, Міністерства розвитку громад і територій України й Укрзалізниці «Залізна зміна Homecoming program». Участь у ньому взяло вже понад 700 дітей із 18 країн. Триває підготовка до сьомого етапу проєкту, який об'єднає більш ніж 200 дітей, частина з яких — ті, що вимушено виїхали за кордон у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ до України», — поінформувала заступник міністра.

За її словами, важливим напрямом роботи МЗС є допомога українському шкільництву та освітнім осередкам за кордоном. Зокрема, у співпраці з Міністерством освіти верифікували 122 суб'єкти освітньої діяльности, що забезпечують здобуття неформальної освіти; створили умови для проведення вступної кампанії (національного мультипредметного тесту) і відкрили 2026-го 54 тимчасові екзаменаційні центри у 32 країнах; передали та вручили близько 3 тис. дипломів про базову середню освіту й повну загальну середню освіту здобувачам освіти за кордоном; забезпечили отримання українськими культурно-освітніми осередками та суботніми/недільними школами у 29 країнах 20 435 примірників підручників і навчальної літератури. «МЗС працює над тим, щоби співпраця зі світовим українством мала системний характер; сприяла вирішенню завдань зі забезпечення реалізації прав закордонних українців в інших державах, задоволенню їхніх потреб у культурній, мовній, освітній сферах, розвитку українського шкільництва за межами України, залученню потенціалу світового українства до реформування та відновлення України, розвитку взаємодії з консолідації міжнародної солідарности з нашою державою», — підкреслила Мар'яна Беца.

Та згодом Міністерство закордонних справ України зупинило реалізацію сертифікатів про збереження української національної ідентичности для дітей за кордоном для проведення ширших консультацій. Там указали, що підтримка світового українства, молоді за кордоном є одним із пріоритетів роботи української дипломатії, а всі рішення МЗС у цій сфері направлені на збереження зв'язку з українською молоддю за кордоном.

Відомство акцентувало, що підтримує ініціативи української громади за кордоном і спільно адвокатує стратегічні інтереси України, а також подякувало всім, хто долучився до обговорення запровадження сертифіката збереження української національної ідентичности.

Водночас МЗС запевнило, що уважно ставиться до висловлених думок, пропозицій і критичних зауважень, поважає погляди громадських діячів, які формують експертизу для збереження національної ідентичности. «З огляду на висловлені застереження в МЗС вирішили зупинити реалізацію цього проєкту для проведення ширших консультацій із профільними органами державної влади, із залученням українських громад за кордоном, освітян та експертів, зокрема, групи «Світове українство: нові виміри ідентичности» експертної платформи IDEM, що була створена за підтримки Міністерства молоді та спорту України й працює над підходами до збереження зв'язку українців за кордоном з Україною та врахуванням їх у державній політиці, — заявили чиновники. — МЗС прагне напрацьовувати рішення, які відповідатимуть реальним потребам українських громад у світі, допомагатимуть зберігати їхній зв'язок з Україною та зміцнюватимуть єдність українців незалежно від місця проживання».

Представники «Пласту» зібралися у Словаччині

■ Дзвінка Сагайдак

У словацькому місті Кошиці провели XXII збори Конференції українських пластових організацій. Про це повідомив Світовий конґрес українців (СКУ) та «Пласт». Участь у зборах узяло понад 150 делегатів з різних країн світу.

Учасники обговорили спільні пріоритети та подальший розвиток українського скавтського руху.

З нагоди відкриття делегатів привітав Мирослав Кастран, посол України у Словацькій Республіці.

Павло Ґрод, президент СКУ, також звернувся до учасників з привітанням і наголосив на важливій ролі «Пласту» в розвитку українських громад у світі: «Пласт» є одним із найцінніших і найважливіших членів Світового конґресу українців, і я завжди високо ціную нашу співпрацю та внесок пластунів у розвиток українських громад по всьому світу».

НАЙКРАЩА ВЧИТЕЛЬКА УКРАЇНИ ОТРИМАЛА МІЛЬЙОН

■ Софія Лазуркевич

Світлана Меркулова

Національне журі оголосило переможця премії Global Teacher Prize Ukraine 2026. Найкращою вчителькою України стала Світлана Меркулова з Ірпеня, яка отримала 1 млн грн винагороди. Серед її випускників — 200-бальники та призери обласних олімпіад. Та головне у своїй роботі, зізнається освітянка, вона бачить у тому, що англійська мова для її учнів стала не просто предметом, а способом розмовляти про майбутнє: дебатувати про важливе, планувати подорожі й мріяти.

«Зараз бути вчителем — це не просто якісно й цікаво викладати свій предмет. Бути вчителем сьогодні — це тримати світло, коли навколо повна темрява. Це бути тим надійним дорослим, який допоможе дитині відчути землю під ногами, поверне віру у власні сили. І це щира правда. Ця премія — про вас, ця перемога сьогодні — це перемога кожного українського вчителя, хто щодня заходить у клас, виходить онлайн, хто працює у сховищах під звуки тривог, під розриви снарядів», — зазначила Світлана Меркулова.

У дитинстві вона мріяла стати перекладачем — мандрувати світом і будувати мости між культурами. Подорожувати їй справді довелося багато, тож на власному досвіді переконалася, що мова здатна «стирати кордони».

Але все змінив випадок на третьому курсі університету: під час практики студентку попросили підмінити вчителя у школі. Замість сухої теорії вона влаштувала учням віртуальну подорож — із меню лондонських кав'ярень, оголошеннями в аеропортах і діалогами в метро. Після уроку один з учнів сказав, що вперше второпав: англійська — це не лише правила, а цілий світ. Тоді Світлана й обрала школу.

Після 2022-го її робота набула нового сенсу. В Ірпені, який пережив окупацію та обстріли, англійська стала для дітей не лише шкільним предметом. Навіть в укритті учні просять учительку спланувати з ними першу подорож після перемоги — і для вчительки це знак, що школа здатна тримати надію. Її правило уроку просте: учитель промовляє 20 % часу, учні — 80 %.

ФОТОФАКТ

Так виглядає Рівненський державний гуманітарний університет після російської атаки.

У Гамбурзі хочуть дозволити іспит з української

■ Дзвінка Сагайдак

Фракції SPD і «зелених» у парламенті німецького Гамбурґа виступили за те, щоб українська мова стала предметом випускного іспиту на атестат зрілости, що дає право вступати до університету.

Українську мову нині викладають у дев'ятьох школах Гамбурга, однак складати з неї випускний іспит поки що не можна. За даними депутатів, торік у школах міста навчалося близько 5,5 тис. україномовних дітей і підлітків.

На думку парламентарів, можливість складати випускний іспит з української мови могла б забезпечити справедливі освітні можливості для молоді, яка приїхала до Німеччини в пошуках притулку.

Наразі школярі в Гамбурзі можуть обирати 14 мов як предмет для випускного іспиту, зокрема турецьку та фарсі. Для запровадження української як екзаменаційного предмета необхідно забезпечити надійний рамковий навчальний план, достатню кількість кваліфікованих учителів та узгодження на федеральному рівні.

У Сінґапурі платять за читання книг

■ Лана Світ

У Сінґапурі вирішили боротися з надмірним користуванням соціальними мережами незвичним способом — громадянам платять за щоденне читання книг. Державна програма стартувала у жовтні й має допомогти людям сформувати звичку регулярно читати.

Учаснику достатньо присвятити книзі хоча б 15 хвилин на день. За такий сеанс нараховують 20 віртуальних монет. Коли накопичиться 1 тис., їх можна обміняти на 1 SGD (приблизно 0,8 USD). Та зарахувати можна лише один сеанс читання на добу.

Результати фіксують через урядовий вебсайт. Таким чином влада намагається запропонувати людям просту альтернативу безкінечному гортанню стрічок новин. «Ми живемо у світі надзвичайного достатку — контенту, інформації та стимулів», — зазначила Мелісса Там, голова Національної бібліотечної ради. За її словами, корисні звички формуються завдяки невеликим, але регулярним діям. Саме тому організатори почали з мети в 15 хвилин: «В автобусі, перед сном або під час обіду».

Ініціатива стала частиною ширших зусиль Сінґапуру щодо зменшення негативного впливу соціальних мереж, особливо на молодь. У країні також розглядають можливість обмежити щоденний час користування такими платформами. Водночас Сінґапур уже має високі показники читацьких навичок. За даними Програми міжнародного оцінювання учнів, 15-річні школярі країни очолили світовий рейтинг із читання, випередивши учнів із Китаю і Тайваню.

Фінансові винагороди за корисні звички для Сінґапуру — не новинка. Раніше держава уже пропонувала громадянам ваучери та призи за фізичну активність і виконання щоденних цілей щодо кількости кроків.

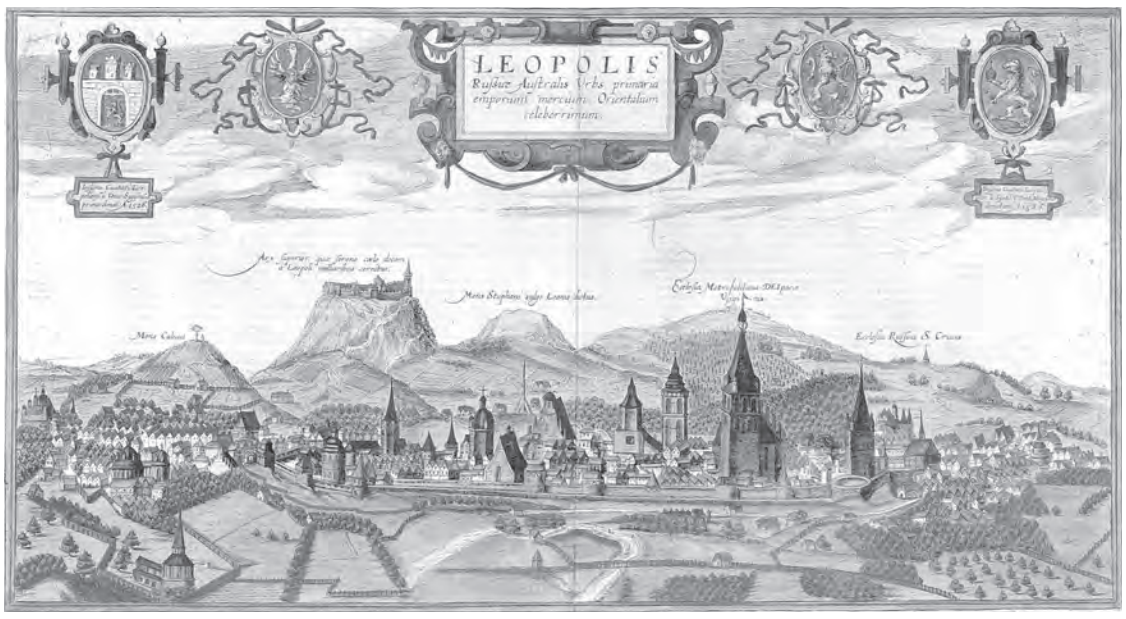
У Ліоні відкрили недільну школу

■ Софія Калина

У французькому місті Ліоні відкрили українську недільну школу Saint-Nicolas, де діти зможуть вивчати рідну мову, історію та культуру й підтримувати зв'язок з Україною. Про це повідомило Генеральне консульство України в цьому місті.

В урочистому відкритті участь узяли: Сергій Есаулов, генеральний консул України; Ґреґорі Дусе, мер Ліона; Еммануель Жиро, мер 9-го округу; керівництво школи, викладачі, батьки й учні.

Українські дипломати наголосили, що новий освітній осередок дасть змогу українським дітям, які живуть у Ліоні та його околицях, регулярно вивчати українську мову, знайомитися з історією, культурою і традиціями своєї країни. «Для нас важливо, щоб українські діти, де б вони не жили, зберігали зв'язок з Україною — через мову, культуру, історію та традиції. Завдяки цій школі діти зберігатимуть своє коріння та залишатимуться частиною української спільноти», — зазначив Есаулов. Він подякував мерам Дусе та Жиро за підтримку ініціативи, а також Марі Дюран, директору школи, — за надане приміщення та сприяння у відкритті закладу. Окрему подяку висловив Валентині Сельє, директору української школи, викладачам і всім, хто долучився до організації навчання та допоміг реалізувати проєкт. Мерія 9-го округу Ліона привітала учнів та їхні родини й наголосила на важливості підтримки дітей у збереженні рідної мови і культури.

Панорама Львова. 1618 р.

Ян Собеський

Магомет IV

ЯК ВИСОКИЙ ЗАМОК ВІД ТУРКІВ БОРОНИВСЯ

■ Ілько Лемко

У серпні 1672 року багатотисячна турецько-татарська армія під особистою командою султана Магомета IV вдерлася на Поділля. Кам'янець-Подільський, який уважався недоступною твердинею, мусив піддатися. На нещастя, власне в цей самий час у Високому замку у Львові стався обвал частини замкових мурів і, що найнебезпечніше, завалилася криниця, нещодавно відновлена значними коштами й важкою працею. Її швидке полагодження було неможливим, і замок знову залишився без води. Напад турків спричинив жах в усій Речі Посполитій, яка не готувалася до війни з Туреччиною.

Численні замки та замочки Поділля не могли чинити жодного спротиву регулярній турецькій армії. Без зусиль турки здобули їх понад сорок. Загальна паніка загрози охопила люд, будь-який опір здавався марним. Лише Львів мав знову стати на перешкоді переможному походу османів. Однак сам Ян Собеський, у той час великий коронний гетьман, не вірив, що можна реалізувати це завдання і боронитися, бо, як він конфіденційно писав, «зупинити ворога нема чим і боронитися нема чим. У Високому замку завалена студня, мури й вали зруйновані, провіанту жодного, величезна дорожнеча. Не бачу можливости опиратися таким потужним силам неприятеля. Якщо сам Бог Львів не оборонить, людські зусилля надаремні».

Попри такий стан речей місто під наглядом бургомістра Бартоломея Зиморовича гарячково готувалося до оборони, хоча більш ніж половина мешканців його покинула. У середині серпня до Львова прибув Ян Собеський, аби дати йому хоч якусь надію, із Ратуші він гаряче промовляв до тих, хто залишився, заохочував до тривалої оборони. Як залогу залишив місту полк із 540 вояків, утворений із чотирьох неповних хоругв піхоти, які мав при собі, і віддав під оруду військового коменданта Еліяша Лонцького, полковника «знаного з мужности», і чотирьох поручників. Збройна сила міста, складена з містян, передмістян і селян, що збіглися з околиць, становила близько 3 тис. осіб.

Король Михайло Корибут Вишневецький дипломом від 31 серпня 1672-го затвердив розпорядження гетьмана і номінацію Лонцького, наказуючи йому, аби, «маючи повну міць і владу, добре рядив, Високий замок, мури, вали, брами стеріг і усіляку обережність щодо замку і міста виявляв». Одночасно міській владі доручив, аби передовсім «для відновлення студні у Високому замку надавав усіляку допомогу». На жаль, на виконання цього вже не було ані часу, ані грошей, головно тому, що насамперед треба було зайнятися містом.

Мала чисельність вояків, слабка надія на те, що замок, враховуючи всі недоліки, міг оборонятися, стали приводом до того, що Лонцький, уважаючи його за слабкий форпост, надав йому залогу з 30, а за деякими даними — усього з 20 вояків, здебільшого угорців, під командою француза Йоахіма Меґеліно. «Виглядало на те, — з гіркотою зазначав бургомістр Зиморович, — ніби черевики Геркулеса дали дитині». Однак замок, як багато разів доти, так і тепер, виконав своє завдання, передусім як спостережний пункт для околичного люду. За наказом Собеського, уже від 20 серпня щодня почали стріляти зі замкових гармат «на сполох», а вночі на його баштах палало кілька діжок смоли, вогонь яких «можна було бачити аж до Золочева».

Ворожа армія підходила все ближче. Під Бучачем султан затримався з її більшою частиною, а на здобуття Львова, який призначив у «нагороду яничарам», вислав Каплан-пашу з 50 тис. турків, татар, козаків і волохів, а також із 50 гарматами. 19 вересня 1672 року з мурів Високого замку побачили заграву пожеж із боку Глинян. Уранці перед містом з'явилася татарська орда, правда козаки й волохи, уражені пострілами з міста, замку та монастиря бернардинів, трималися здалека. Перш ніж надійшли турецькі загони, Лонцький, як і його попередники, наказав спалити передмістя.

26 вересня місто було оточене з усіх боків, і почалася третя регулярна облога Львова за останні 25 років. З обох сторін загриміли гармати. «Від їхнього гуку здавалося, що валиться небо, а земля гарчить зі своїх глибин», — писав хроніст. Неприятель слав кулі до міста із 14 різних позицій, робив підкопи, закладав міни, готувався до штурму. З батареї від костелика Святого Войцеха кулі летіли на Високий замок, залога якого, маючи лише дві гармати, не могла давати адекватної відповіді.

У цих у мовах і з огляду на нестачу води Меґеліно бачив, що не зможе обороняти замок. Уже першої ночі, з 26 на 27 вересня, він наказав воякам забрати амуніцію і, залишивши гармати, вирушити до міста. Звістка про залишення замку немало здивувала турків, які не знали ані про його стан, ані про залогу. Без труду вони отримали важливу позицію для обстрілу міста. Одразу розмістився там загін яничарів, які залишені гармати обернули на місто і стали з них стріляти. Однак перебування тут турків було нетривалим.

Лонцький, під загрозою смертної кари, наказав Меґеліно відбити замок. Виконуючи наказ, уже наступної ночі поручник зібрав своїх людей і з допомогою добровольців ударив із міста на замок. Вилазка виявилася вдалою: заскочені зненацька яничари повтікали і замком знову оволоділа залога захисників. «Власне тоді, коли наші відбирали в турків вищий замок, — пише хроніст, — з-поміж хмар виблискувало якесь дивне світло, і здавалося, ніби небо смолоскипами присвітлювало нашій роботі, і ці блиски освітлювали місто аж до опівночі».

Наступний день мав вирішити долю обложених. Супротивник приготував усе, аби навальним штурмом захопити місто й замок. Та цієї хвилі в турецькому таборі з'явився королівський посол, висланий укласти мир. Гарматний вогонь одразу ж припинився. Розпочалися кількаденні перемовини. Каплан-паша погодився за 80 тис. талярів відступити від міста, однак коли дійшло до виплати, то виявилося, що вдалося зібрати заледве 5 тис., і як гарантію виплати решти місто мусило дати десятьох заручників. Таким чином замок вийшов переможцем, а місто знову отримало лаври слави, попри матеріальний занепад від стількох зусиль, відкупів і пожеж. А все, що було за мурами, лежало в попелищі.

ЖІНОЧИЙ «ГЛЯНЕЦЬ» МІЖВОЄННОГО ЛЬВОВА

■ Орися Шиян

Як розважалися львів'янки сто років тому? Де шукали модні ідеї, як планували сімейний бюджет, облаштовували оселю та що готували на щодень? Частину відповідей на ці запитання можна знайти на сторінках часопису «Нова хата», який виходив в 1925—1939 рр.

«Нова хата»

ВИДАННЯ ДЛЯ СВІДОМОЇ УКРАЇНКИ

«Нова хата» орієнтувалася передусім на українок, які жили в містах. Часопис писав про світову моду, облаштування інтер'єру, кухарство, гігієну, виховання дітей і догляд за собою. Водночас заохочував до громадської діяльності, популяризував українську культуру та знайомив читачок з літературою і мистецтвом інших країн. Образ жінки, який поставав зі сторінок видання, був доволі цілісним: вона мала бути інтелектуально розвиненою, стильною, вправною господинею, а також активною учасницею суспільного життя.

Після Першої світової війни Галичина опинилася у складі Польщі. Після польсько-української війни українське суспільство особливо гостро відчувало загрозу асиміляції та прагнуло зберігати національну ідентичність. Українки добре розуміли польську й німецьку мови та могли читати іноземні жіночі видання. Однак українського часопису, який би поєднував моду, побут, естетику й повсякденне життя, бракувало. Саме в цьому й полягала унікальність «Нової хати»: це був журнал про сучасний спосіб життя, але українською мовою і з виразним національним культурним акцентом.

«Нову хату» став видавати у Львові 1925 року кооператив «Українське народне мистецтво». Першим редактором була Марія Громницька. Спершу часопис виходив щомісяця, а від 1935 року — двічі на місяць. За роки існування вийшло 229 чисел. Наклад становив від 3,5 тис. до 5 тис. примірників — доволі значний для української преси того часу.

ЯК ВЕСТИ ГОСПОДАРСТВО І ПЛАНУВАТИ БЮДЖЕТ

Редакція позиціонувала його як ілюстрований часопис, присвячений моді та жіночому домашньому господарству. Згодом головною метою видання стало «плекання домашньої культури». Це був «фаховий часопис для жінок», для яких організація побуту була важливою частиною щоденного життя.

Одна з головних тем «Нової хати» — домашнє господарство. Дописувачки радили ощадливо розпоряджатися грошима, адже через жіночі руки проходило дві третини сімейного бюджету.

Автори пропагували фінансову дисципліну: не купувати в кредит, заздалегідь розподіляти кошти й не витрачати більше, ніж дозволяють прибутки. Якщо чогось не можна було придбати, радили обійтися без цього. Водночас часопис наголошував, що на харчуванні економити не варто. Їжа мала бути поживною та збалансованою, містити білки, жири й вуглеводи. Якщо родина не могла регулярно купувати м'ясо, пропонували збільшити споживання молочних продуктів.

Частину грошей рекомендували відкладати на сезонні закупи — вугілля для печей, зимовий одяг і взуття, а також продукти харчування для заготівлі на зиму: картоплю, огірки, капусту, компоти. Влітку до витрат додавалися конфітюри та вакації. У липні-серпні міська інтелігенція часто виїжджала на місяць або два до сіл чи Карпат.

Жінкам, які працювали, у веденні господарства часто допомагала служниця. Та часопис ніколи не розглядав варіанта, у якому б жінка була на роботі цілий день, потім пішла ввечері на закупи, а тоді прийшла додому і стала до плити варити їсти.

МОДА ТА ГОСПОДА

«Нова хата» підказувала, як облаштувати дім відповідно до сучасних естетичних тенденцій, але водночас не втрачати зв'язку з українською традицією. Вишитими могли бути не лише сорочки чи рушники, а й портьєри, абажури, подушки й інші елементи інтер'єру.

Не менш практичними були поради щодо одягу. Часопис публікував модні викрійки, розповідав, як оздоблювати вбрання вишивкою, і показував, що вдягати на різні оказії: на щодень, у гості, на чай, карнавал чи весілля. Публікації супроводжувалися чорно-білими ілюстраціями. Окремо йшлося про красу та здоров'я. Серед авторок була, зокрема, гінеколог Софія Парфанович. Також видання писало про гігієну, наприклад, нове на той час поняття гігієни оселі.

Часопис пропонував меню на тиждень і рецепти страв на різні пори року. Серед них траплялися як традиційні, так і доволі незвичні для сучасного читача. Приміром, на неділю рекомендували цитринову зупу на росолі з кісток зі сметаною та рисом. Улітку можна було приготувати суничну зупу. На сторінках часопису також публікували рецепти каштанового торта, кокосових горішків і навіть жаб'ячих лапок, які продавали на львівських базарах. Серед авторок була Осипа Заклинська, яка видала окремі книги рецептів і косметичних порад.

Поради з оздоблення інтер'єру

Модні викройки

ЛІТЕРАТУРА, МИСТЕЦТВО І СВІТ

Часопис був також культурним виданням. Він подавав уривки з української та світової літератури, зокрема переклади, які часто готували спеціально. На його сторінках можна було прочитати переклади українською, скажімо, французької повісти Франсуа-Рене де Шатобріана «Останній із роду Абенцерагів», творів хорватської письменниці Зденки Маркович, угорського письменника Ференца Мольнара та шведської авторки Елен Кейн, яка писала про виховання дітей. Публікували й матеріали про історію та культуру України і світу, а також дорожні нотатки Софії Яблонської.

Важливе місце посідала реклама. Вона заохочувала купувати товари українських кооперативів і виробників, популяризуючи принцип «Свій до свого по своє». Попри увагу до побуту «Нова хата» не обмежувалася приватною сферою. Значне місце у виданні посідали питання громадської діяльности та національної культури.

Часопис розказував про роботу «Союзу українок», який готував міських жінок до культурно-освітньої праці в селах. Там вони навчали інших жінок основ кооперації, гігієни, ведення захоронок (дитячих садків), крою та шиття, а також домашнього господарства.

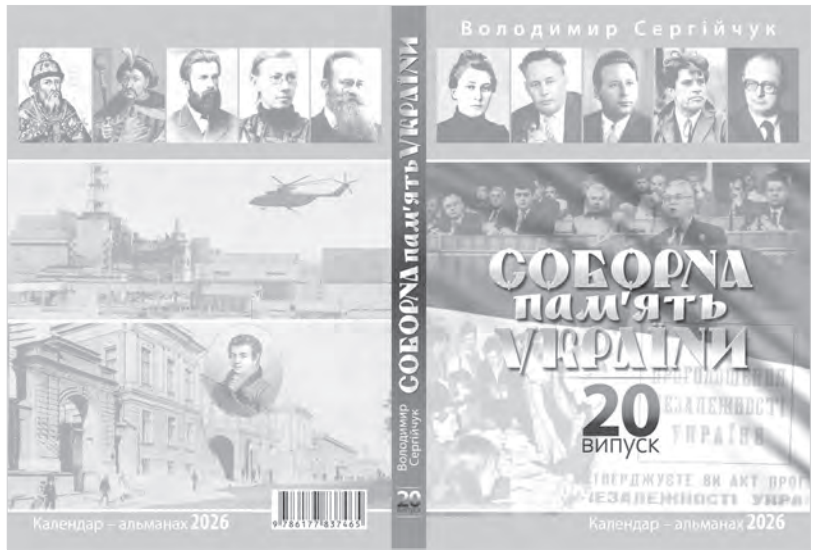
Крім того, українки брали участь у міжнародному жіночому русі: делегаток висилали на Міжнародний жіночий конґрес у Парижі, а на сторінках видання публікували переклади іноземних статей про права жінок. У контексті наближення нової війни в останніх числах видання обговорювали, яку роль жінка може виконувати у воєнний час. Серед можливих напрямів називали працю в господарстві, протилетунську оборону та санітарну допомогу.

Останнє число «Нової хати» вийшло 1 серпня 1939 року, напередодні Другої світової. Але після війни прийшла радянська влада, яка намагалася «визволити» українських жінок, як і все суспільство, від народних традицій, гарних манер, домашнього затишку і привчала до нового, пролетарського побуту.

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—26, 28-43

Подаємо текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

«ХТО БУДЕ ПРОТИ — ПОІМЕННО!»

(ДО 35-РІЧЧЯ УХВАЛИ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИМВОЛІКИ В ДЕРЖАВНОМУ ЖИТТІ)

Поляки ніколи не захотіли б з нами говорити, коли б ми прийшли і сказали, що хочемо підписувати під червоно-лазуровим. Одна справа в Канаді, а ще інша — в Америці, де кожна держава в ООН має свій державний прапор. Тут у нас присутній історик, якого ми запросили, який скаже нам, а ми кілька хвилин повинні його послухати, і повинні сьогодні вирішити принципове питання. Про те, що ми на нинішній день повинні на рівні Президії сказати, що державний прапор ми повісили, державний прапор України на даний день є синьо-жовтий прапор. Більше того, три дні вже наше радіо і телебачення співає «Ще не вмерла Україна» як гімн, правда, в музичному супроводі. Життя вже пішло.

ЄВТУХОВ В. І. Дмитро Васильович сказав, що коли він був у Польці, то ніхто б з нами не говорив, якби вони не були під синьо-жовтим прапором. Так у мене є запитання, чи значить це сьогодні, що в Канаді ніхто з нами не буде говорити, якщо ми не будемо під синьо-жовтим прапором? Тоді це є диктат, і треба це розуміти.

Коли із синьо-жовтимпрапоромбулибіля Білого дому Росії, тонебулоніякого рішення навіть Верховної Ради про підняття прапора, і ніхто не заважав це вам виставить. Чого ми не робимо це сьогодні, коли вже є рішення Верховної Ради вважати за національну символіку синьо-жовтий прапор?

І третє. Чи маємо ми право на Президії отак тихесенько? Давайте признаємо, а тоді виходимо завтра на Верховну Раду. Якщо ми виходимо на Верховну Раду, давайте виходити. І більше того, ми повинні прогнозувати, мати прогноз, що станеться на Верховній Раді.

Я особисто свою позицію ні від кого не приховую, особисто в мене ніяких заперечень проти синьо-жовтого прапора, який був, от ви казали, в Москві і де інше. Але в мене є заперечення проти державного прапора, тому що в мене є тенденція до того, що це має бути малиновий, можливо з синьо-жовтими супутниками, можливо, це повинен бути чистий колір. Куди ми поспішаємо?

СУХИЙ В. В. Я хочу сказати, що якщо хтось думає, що сьогодні на Президії можиа прийняти рішення так чесно, як це ми прийняли тоді, коли ми проголосували за одне, а товариш Кравчук прийняв інше рішення, то це не так. Павличко, кажуть, зайшов, вирішили і повісили там прапор. То я б тоді ще проголосував, зараз я вже не проголосую, бо я вже від своїх виборців заробив. Це одне.

По-друге. Ми не посилали Кравчука до Канади, ми його не уповноважували. Чого ми тут уже вибираємо, під яким він прапором буде їхати? Він сам вирішив про цей прапор, то хай бере його і їде до Канади, я ж не буду йому заперечувати, це його справа, він наділений повноваженнями. Ми прийняли рішення на сесії, що це виноситься на референдум. У мене немає ніякої позиції, але є позиція моїх виборців, у тій зоні признають, що їх прапор малиновий козацький.

Тому, я рахував би: не треба цього робити. Потрібно там причепити до машини прапор, він має повне право причепити, він прийняв таке рішення, ми його уповноважили. Хай чіпляє, що хоче.

ТАНЮК Л. С. Тим більше, є рішення Верховної Ради. СУХИЙ В. В. Я ж не чіпляв, а він почепив.

ПІСКУН О. І. Було рішення Верховної Ради: признати синьо-жовтий прапор національним. Ця символіка не потребує визнання. Використовувати в даний час національний прапор, так було сформульовано.

КОРНЄЄВА. Г. Выступили почти все члены комиссии. И все считаютнеобходимым вопрос этот решать. Считаю необходимым, что если Украина — независимое государство, то она должна иметь свой флаг, свой герб.

Но то, что нам сейчас предлагается, не может быть воспринято этим народом как свой флаг. Потому что тот флаг, который сегодня предлагается, в сознании многих людей воспринимается как флаг определенной политической силы. И без всяких обсуждений проводится именно этот флаг. Люди ничего не решают.

Поверьте, восток — это тоже Украина, и с определенными настроениями. Поэтому, при голосовании, относительно необходимости сейчас же решать этот вопрос, голоса разделились. Восемь человек с учетом тех, которые присутствовали, проголосовали, что принято это решение. Девять человек проголосовали за то, чтобы отложить этот вопрос. Есть разные предложения. Люди должны принимать решение в ходе обсуждения. Я понимаю внешне-политическое значение. Ну если мы еще один камень в население бросим, которое и так оглушено сегодня. И не все подготовлены к этому, но ответственность за это придется нести нам. И я хотел бы, чтобы мы со всем вниманием взвесили все последствия.

ПЛЮЩ І. С. Так, дякую. Ви бачите, у нас часу немає, є потреба заслухати Сергійчука.

ІЗ ЗАЛУ. Ми прийняли рішення, Верховна Рада прийняла рішення.

ПЛЮЩ І. С. Яке рішення?

ІЗ ЗАЛУ. Що це виноситься на референдум.

ПЛЮЩ І. С. Ні, ми такого ще рішення не прийняли. А ми сьогодні виносимо на розгляд Президії. Верховна Рада приймає, Верховна Рада відміняє, Верховна Рада приймає слідуюче рішення, це Верховна Рада. Так вона прийняла. Хто з членів Президії ще?

БІЛОБЛОЦЬКИЙ М. П. Моя думка така, що питання символіки республіки треба вирішувати на референдумі. Важко буде, але потрібно зробити це. Але я хотів би звернутися до тих товаришів, які, прямо скажемо, вважають ситуацію такою, що можна було б сьогодні все вирішити.

Я чесно вам скажу, коли на сесіях в своїх округах визначалось це питання, то я наполягав на тому, щоб все ж таки будемо вирішувати про прапор. Один чоловік проголосував «за». Не сприймається це.

Звертаюсь до вас, Дмитро Васильович, якщо ви завтра настоїте, щоб винести на сесію це питання, воно буде провалено. Люди непідготовлені, ми завтра не зможемо зробити висновок з цього, ми не зможемо прийняти рішення на сесії.

Тому, я вважаю, все-таки, хай поїде Кравчук і вирішить, якщо треба буде вирішити.

Я вважаю, що повинно бути конкретно. Якщо ми за завтра будемо мати 3 варіанти, то наполягати на тому, що сьогодні повинен бути жовтосиній, я вважаю, не можна. Ми можемо зіштовхнути просто людей.

ЮХНОВСЬКИЙ І. Р. Ми повинні жити набагато простіше. Я розумію, що в країні відбуваються бурхливі події, ми переходимо до незалежності. Я глибоко переконаний в тому, що через певний час ви всі зрозумієте, що іншого виходу, крім незалежності, у нас немає.

З іншого боку, ви подивіться кругом України, з якими прапорами ходять люди, подивіться. Тепер відносно малинового кольору. Малиновий колір, тому, що була малинова барва, малиновий — це червоний колір, червоний колір завжди використовувався у всіх країнах світу тими загонами, які йшли на війну.

ЄВТУХОВ В. І. Колір червоної калини, яка теж в історії є? ЮХНОВСЬКИЙ І. Р. Це завжди був колір війни, і будь-який відділ військовий, який ішов на бій, носив червоний прапор. І козаки теж мали багато малинових кольорів, але мушу

вам сказати, що вони дуже часто мали такі прапори, які їм дарували їхні опікуни — чи польський король, чи пізніше російський, чи князь галицький. Та всяке було з тими самими козаками. І тому, ради Бога, не робіть історії там, де вона має бути, та перестаньте вже внутрішньо опиратися тому народному кольорові, який всерівно є і буде. Не робіть насмішки з Голови нашої Верховної Ради. Якщо він поїде нещирим туди, то це ж буде ганьба для України, то не тільки ганьба моральна, але ганьба і матеріальна, і всерівно діло дійде до того, що Кравчук мусить поїхати з зовсім чітко визначеним державним прапором. Іншого, ніж синьожовтий, він не зможе взяти. І увесь народ стоїть за такий прапор.

По-друге. Не приїде ж Кравчук до Організації Об'єднаних Націй з синьо-жовтим прапором, а на щоглі буде червоно-синій? В кінці-кінців, чого ви збираєтесь тут, скажіть Христа ради.

Би ж бачите, як Сталін прапори визначав, як червоно-сині кольори робилися. Це ж просто сиділа там команда, яка думала, де що вчепити.

ПАВЛИЧКО Д. В. Давайте науку послухаємо.

ПЛЮЩ І. С. Так, будь ласка.

СЕРГІЙЧУК В. І. Шановні члени Президії Верховної Ради, шановні народні депутати! Я справді тут як історик, і хочу сказати про історичну традицію. Тут я чую кілька таких голосів відносно референдуму. Шановні товариші, в жодній країні світу символіка державна не визначалася референдумом. Цивілізовані країни світу вирішують свою символіку, заглиблюючись за вирішенням своїх традицій. Те, що народ використовував протягом багатьох віків. Візьміть Польщу, найближчий сусід. У них як був білий орел на червоному тлі ще в часи 1000 років назад, так він був і до 39 року, і після 45. В соціалістичній Польщі ця традиція залишилася. Жителі знають про це, Тобто, в кожній цивілізованій країні символіку визначає історія, традиція. Яка наша традиція?

Традиція, яка постала перед нами, це традиція суверенності. І якщо ви 24 серпня проголосували за суверенну незалежну Україну, то ви повинні були б 24 серпня поставити все на свої місця, повернутися до традицій нашої суверенності. Я розумію, що вас так вчили, мене так вчили колись, що у нас не було ніякої історії до 1917 року. Вся історія починається з 1917 року. Це не так. Нашу історію просто фальсифікували. І мене, і вас, всіх обдурювали. Давайте будемо чесно говорити.

Бо наша історія, в тому числі і символіка, має тисячолітню історію. Київська Русь. Була ж така держава. Ми, на жаль, не знаємо сьогодні документального джерела, яке б говорило який був прапор Київської Держави. Але у нас є пам'ятки культури. Сходіть у Софійський Собор, подивіться на українську Берегиню, цю фреску Марія Оранта. Чому вона в синьо-жовтих кольорах виконана? Значить, якісь були традиції вже? Давайте глибше підемо в історію. Ще в часи язичництва, в віру наших батьків. Чому вірують в церкві? Вогонь і вода, які зближуються, обов'язково вони позначаються синім і жовтим кольором. Обряди народні. Івана Купала, те що ми відроджуємо зараз. Чому обов'язково за цією традицією жовте колесо котиться до води? Жовте із синім. Це іде з таких далеких глибин, що ми... Але якщо ми візьмемо пізніші часи. Ми до цього часу не говоримо про те, що український народ мав в своїй історії таку державу, як Галицько-Волинське Князівство. Кажуть, це було окреме князівство удільне. Нічого подібного. Це була держава українського народу, яка була визнана Європою, бо в 1253 році Папа Римський на голову князя Галицького наклав корону. Король Русі назывався. Чому я говорю про те, що це держава українського народу, тому ця держава займала не сьогоднішню Галичину. Якщо ви почитаєте історію, то ви будете знати, що ця держава в окремі періоди займала територію всієї правобережної України, значну частину нинішньої Білорусії і Польщі, і половину Румунії.

Така була територія цієї держави. І Київ, до речі, тричі за сто років входив до території Галицько-Волинської Держави, і коли прийшов Батий до Києва в 1240 році, то оборонявся не київський князь, а оборонявся воєвода Данила Галицького, бо Київ був тоді містом Данила Галицького.

Це наша історія, і, я думаю, її треба якось пам'ятати і знати.

Далі, що стосується наступної державності. Наступна наша державність — це козацька державність. У нас це ввійшло в традицію, і я так раніше думав, коли ми говорили, що прапор козацький був малиновий, але це народна традиція. Коли ми почали читати документи, якісь архіви, джерела, то виявляється, джерела вказують чітко на синьо-жовтий, на чорний, на жовтий з чорним, які тільки завгодно. Виключно малинового прапора, це було написано, немає. Є тільки дві записки з польських документів про те, що прапор Хмельницького був малиновий 1649 року. Отака записка одна є. Інші прапори, особливо вже після Хмельниччини, вони вже більше й більше стають синьо-жовтими. І навіть київські полки... Якщо тут є кияни, то щоб ви знали, що ті прапори київського полку, які збереглися в описах, і цей опис лежить в Ленінграді в бібліотеці Салтикова-Щедріна, я його двічі піднімав особисто. Ті прапори київського полку, вони синьо-жовті, як це не раз переконались вже в публікаціях.

Якщо йтимемо далі до вісімнадцятого століття, то Полтавський полк — прапор синьо-жовтий, Лубенський полк — синьо-жовтий, Миргородський — герб полковий синьо-жовтий, Прилуцький — синьо-жовтий, Ніжинський — синьо-жовтий. Візьмемо Поділля, герб Подільський — золоте сонце в синьому полі. І якщо у вас тут є подоляни, то звернеться до герба Подільської губернії в передреволюційний час, який він. Він синьожовтий. Чому вони саме синьо-жовті? Бо традиції краю бере і використовує певний населений пункт. Я виклав і проаналізував всі відомі вам герби дореволюційні українських міст російської України, бо ви знаєте, що до революції частина України — Галичина — входила до складу Австро-Угорщини. Я взяв виключно українські міста російської України і, зокрема, не по наших нових документах, а в основному за книгою відомого російського геральдиста. Вона видана 1900 року. Так от, на дореволюційний час, на сьогоднішній день, якщо взяти те, що ми розшукали, відомо 125 українських гербів, міст українських. З них 104 описано в кольорах. Так, якщо взяти кольори на цих гербах, то така картина, значить, 86 разів використовується жовтий колір, 51 раз синій, 45 білий, 33 червоний, 26 зелений, 24 чорний. Це найбільш уживані кольори дореволюційного періоду. Я звертаю вашу увагу на те, що до революції герби творилися не на основі ідеології, а як до цього спонукали історичні традиції, кожен регіон, кожен населений пункт зберігав традиції.

І скажімо, до 17—18 століття герб Миргорода — це золотий хрест у синьому колі, то ми бачимо, що і в Миргород, і київський полковник Дворецький бере за свій герб саме ці кольори. Подільські полковники Богун і Нечай, хто з Поділля, той знає, їх герби саме в цих кольорах. Візьміть гетьмана Розумовського, гетьмана Мазепу, і так далі, і тому подібне, герб — синьо-жовтий.

ПЛЮЩ І. С. Володимир Іванович, я прошу вас, у нас часу уже обмаль. Давайте ми так зробимо, щоб ви хороший матеріал підготували для нашої газети «Голос України». Будь ласка.

СЕРГІЙЧУК В. І. Я хочу сказати ще одне, якщо ми говоримо сьогодні про суверенну Україну, то ми повинні повторювати традиції. Вся суверенна Україна і той національно-визвольний рух за цю суверенну Україну був наприкінці XIX на початку XX століття, і коли відбулося об'єднання і сходу, і заходу, і Криму, всього українського народу, то це відбулося під цим прапором.

І тепер ще одне. Ми в Києві провели в червні місяці наукову конференцію з приводу символіки. Там були люди з різних регіонів: Дніпропетровська, Запоріжжя, Ужгорода, Львова, з Києва, з Вінниці, і такі далі. І було прийнято рішення: рекомендувати Верховній Раді узаконити державний прапор — синьо-жовтий. Рекомендувати, щоб основа — державний прапор, тризуб і вірш «Ще не вмерла Україна».

Але я встав і запропонував, я тут бачу багато прихильників малинового кольору, я теж за те, щоб він був використаний у нашому державному житті. Тоді про це ще можна задуматись. Сьогодні ми маємо повну можливість використати малиновий козацький колір у державному житті. Яким чином? В нас є Міністр оборони, в нас є Збройні Сили України, і це буде традиція козацька, бо козацтво — Збройні Сили України. Така була моя пропозиція.

ПЛЮЩ І. С. Дякую!

ХОМЕНКО М. Г. Іван Степанович, я можу?

ПЛЮЩ І. С. Будь ласка.

ХОМЕНКО М.Г. Якщо можна, повторю для пам'яті ту Постанову, яку прийняла Верховна Рада 24 серпня, текст її такий.

У зв'язку з проголошенням Верховною Радою Акта про незалежність України, до прийняття Конституції України, проведення всенародного референдуму про нову державну символіку, підняти над будинком Верховної Ради України історичний, національний синьо-жовтий прапор, що символізує миролюбну українську державу в образі чистого неба і хлібного лану. Прапор підняти в день прийняття цієї постанови.

В нас ситуація склалася занадто складна. Я теж приймаю участь у підготовці цього візиту. Дуже багато йде запитань, і сам факт проголошення незалежності України є історичним, символіка не може залишитися такою, якою вона є. Це для всіх зрозуміло і відомо. Але будемо відверті, завтра зміни в Конституції теж будуть внесені.

ПЛЮЩ І. С. Як бути?

ХШЕНКО М. Г. Це можна було б подивитись таким чином. Цю формулу не писати, але встановити, що до прийняття нової Конституції офіційні делегації могли б скористуватися національним синьо-жовтим прапором. Поставити крапку. Але це потрібно не на Президії, не протокольно, а це потрібно приймати на Верховній Раді.

ПЛЮЩ І. С. Ні, приймемо рішення Президії і винесемо на Верховну Раду.

ХОМЕНКО М. Г. Тому що, розумієте, нас ніхто не зрозуміє. Це я хотів сказати.

ПЛЮЩ І. С. Я думаю, ми самі створили вже часткова цю ситуацію. І якщо ми будемо шукати шляхи виходу з цього, то давайте, ми зробимо пакет документів, давайте ми приймемо таку постанову, яку запропонували тільки що. До прийняття нової Конституції.

ХОМЕНКО М. Г. І завтра винесемо на затвердження Верховної Ради, вона затвердиться. Якщо ми попрацюємо в такому напрямі зніземо це питання, то будемо готувати громадську думку до пакету документів, які запропоновані в цьому листі.

СУХИЙ В. В. Я для вас і для інших говорю інформацію, що пройшли ті події, пройшли тут, особливо, ці мітинги останні привели до того, що і серед виборців нашої зони, серед депутатів, які тут сидять, не просто якась існує думка, а вже робиться. Я вам говорю чесно і несу перед вами відповідальність за це, що ставлять питання так, щоб виділить той регіон, що відноситься до економічних областей.

Володимир Сергійчук

Продовження у наступному номері

ПАПА УПЕРШЕ ПОСПІЛКУВАВСЯ З ПУТІНИМ

Лев XIV

■ Петро Йосип

Папа Римський Лев XIV уперше провів телефонну розмову з російським диктатором. Під час бесіди понтифік висловив занепокоєння гуманітарною ситуацією в Олешках Херсонської области й попросив про перемир'я для переправлення продовольства та медикаментів і безпечної евакуації цивільного населення.

За інформацією Ватикану, папа звернув увагу на тяжку гуманітарну ситуацію в Олешках і закликав забезпечити умови для надання допомоги місцевим жителям. Також у Святому Престолі зазначили, що він підтвердив готовність Ватикану й надалі докладати зусиль для підтримки діалогу та миру. Крім того, глава Ватикану поспілкувався зі сім'єю українських біженців із Бердянська — батьком, матір'ю та їхньою 13-річною донькою Варварою. Дівчинка подякувала папі за підтримку, яка допомогла їй пережити онкологічне захворювання, подарувала йому світлину їхньої колишньої зустрічі та м'яку іграшку.

Варвара вже зустрічалася з Левом XIV в останній день минулого року на площі Святого Петра: тоді, готуючись до операції в італійській лікарні, обійняла понтифіка і, за її словами, здобула сили для боротьби з хворобою. Тепер, дізнавшись про ушпиталення папи, вона приїхала до Рима й помолилася за нього біля вікна клініки, щоби повернути йому частину тієї підтримки, яку отримала сама. Обстеження підтвердили, що пухлина в легенях Святішого Отця після успішної операції відступила. Він також закликав припинити спекуляції на базових потребах людини та вказав на нагальність перескерувати воєнні витрати на відновлення земель і розвиток сталого сільського господарства. «Голод не можна розглядати як статистичну аномалію, бо він спричинений, в основному, відсутністю політичної волі та колективної солідарности, — наголосив Лев XIV. — Однак сьогодні ми є свідками парадоксу: глобальний прогрес рухається вперед дедалі швидше, однак бідність і голод залишаються. Тож не йдеться про технологічну проблему.

На думку папи, коли сучасна технологія застосовується так, що позбавляє ґрунт природної родючости або усуває рільників із їхніх земель, це «не можна вважати прогресом», а радше «вишуканою формою руйнування». «Отже, інновації, яких потребує світ, оцінюються не лише за кількістю вирощеного зерна, а й за захистом людської гідности, яку Бог дарував кожному з нас, та за цілісністю екосистеми, яку ми покликані зберегти», — зауважив він.

Святіший Отець підкреслив, що «в епоху, позначену безпрецедентним технологічним поступом, не можемо толерувати те, що хліб уважається привілеєм, а вода — товаром, за який відбуваються суперечки». «Регулярний доступ до безпечного, повноцінного та достатнього харчування, що відповідає гідності кожної людини, є одним з основоположних її прав. Забезпечення цього права є обов'язком справедливости, який покладається як на окремі держави, так і на всю міжнародну спільноту, — поділився він. — Хліб не повинен бути ані засобом геополітичного тиску, ані волатильним фінансовим активом. Його не можна використовувати як знаряддя війни. Адже перешкоджання тому, щоби хліб потрапив до людини, або знищення засобів його виробництва є жахливим порушенням людської гідности. Хліб є цінним, оскільки підтримує життя, яке Бог нам дарував».

Знайшли дорогу, якою Ісус міг іти на розп'яття

■ Юстина Зарваниця

Італійські археологи виявили під час розкопок на території Храму Гробу Господнього ділянку широкої дороги, вимощеної каменем, яка датується I ст.

Збережена ділянка дороги має розміри приблизно 3 х 3,6 м. Франческа-Романа Стасолла, професор Римського університету Сап'єнца й керівник розкопок, припустила, що дорога могла вести до району Голгофи. «Одна з можливостей — наразі це не більше ніж гіпотеза — полягає в тому, що це була приміська дорога, яка підіймалася до околиць Голгофи, якщо припустити, що це місце використовували для публічних страт», — зазначила вона.

Дослідники також розглядають версію, згідно з якою дорога могла слугувати для транспортування будівельних матеріалів, але її конструкція свідчить про те, що завантаженим возам було б складно їхати нею. Наразі вчені аналізують розчин і конструкцію дороги, щоби встановити достеменну хронологію змін храмового комплексу. Сама собою знахідка не доводить біблійних подій, але допомагає краще збагнути рельєф та історичне середовище Єрусалима I ст. Також поруч виявили залишки давнього саду та поховальних споруд.

Єпархію УПЦ визнали підпорядкованою РПЦ

■ Ірина Коляда

Державна служба України з етнополітики та свободи совісти (ДСЕСС) визнала управління Запорізької єпархії Української православної церкви (УПЦ) Московського патріархату (МП) афілійованим з іноземним релігійною організацією, діяльність якої заборонена в Україні, тобто з Російською православною церквою (РПЦ).

«Управління не виконало вимог припису ДСЕСС: не надало рішення вищого органу управління — Єпархіальних зборів — про вихід зі структури Київської митрополії УПЦ. Також керуючий управлінням не заявив публічно про незгоду з призначенням його до статутних органів управління РПЦ, не припинив в односторонньому порядку своїх повноважень у цих органах та не розірвав зв'язків зі забороненою РПЦ», — ідеться в повідомленні.

Управління Запорізької єпархії УПЦ МП стало четвертою релігійною організацією, яку визнали афілійованою з РПЦ. Як писав Meest Weekly, у липні 2025-го ДСЕСС виявила ознаки афілійованости УПЦ МП з РПЦ, діяльність якої в Україні заборонена. А також затвердила перелік релігійних організацій, які входять до структури або пов'язані з УПЦ (МП).

Піп стріляв у перехожих

■ Сніжана Непийпиво

У с. Вишкові Хустського району Закарпатської области чоловік стріляв у перехожих. Унаслідок стрілянини двоє місцевих жителів віком 62 і 64 роки загинули, ще троє людей потрапило до лікарні. Згодом у лікарні померла 84-літня жінка. Як з'ясувалося, стрілець є клiриком УПЦ МП, його затримали.

Із 45-річним попом проводять невідкладні слідчі дії. Кримінальне провадження розслідують за статтями про умисне вбивство двох або більше осіб та замах на такий злочин. Під час обшуків удома в затриманого та в церкві, де він служив, правоохоронці вилучили незареєстровану мисливську рушницю ІЖ-18, пістолет із набоями, а також пакет із речовиною, схожою на канабіс. Експертизи мають установити, чи використовували вилучену зброю під час стрілянини. У чоловіка також відібрали кров для перевірки на алкоголь і наркотичні речовини. Батюшці повідомили про підозру в умисному вбивстві трьох людей та замаху на вбивство ще двох із хуліганських мотивів.

За клопотанням слідчих Хустського районного управління поліції суд обрав зловмиснику безальтернативний запобіжний захід — тримання під вартою без права внесення застави. А Хустська єпархія УПЦ МП повідомила поліції, що позбавила клірика права на служіння.

ПАЛАЦ СТАНЕ П'ЯТИЗІРКОВИМ готелем

■ Орися Шиян

У Роздолі на Львівщині презентували концепцію ревіталізації палацу Жевуських-Лянцкоронських та розвитку території довкола нього. Палац, який 2023 року придбала на аукціоні інвестиційно-промислова компанія EFI Group, планують пристосувати під п'ятизірковий готель. Водночас територію історичного палацово-паркового ансамблю хочуть перетворити на великий культурно-туристичний комплекс.

Міністерство культури, Львівська обласна військова адміністрація, місцева громада та власник палацу підписали чотиристоронній меморандум про співпрацю. Тетяна Бережна, міністр культури України, назвала цей проєкт одним із прикладів того, як культурну спадщину планують поєднувати з економічною моделлю її подальшого утримання. «Це те, що ми хочемо зробити масштабно в Україні, щоб відчути, яким чином спадщина, що руйнується, починає змінюватися, заробляти й об'єднувати навколо себе людей, які будуть розвивати це місце», — сказала вона й додала, що досвід відновлення палацу в Роздолі має стати не єдиним в Україні. Наприклад, на Конференції з відновлення України Міністерство культури підписало меморандум із Європейським банком реконструкції та розвитку, який передбачає підготовку інвестиційних проєктів на об'єктах культурної спадщини. Перші десять об'єктів уже аналізують, щоби показати їхню привабливість для інвесторів.

ПАЛАЦ-ГОТЕЛЬ

За концепцією, основною історичною спорудою комплексу залишиться палац Жевуських-Лянцкоронських. Його планують реставрувати й пристосувати під готель. Там також передбачені три ресторани, бальні та презентаційні простори.

Ігор Ліскі, засновник EFI Group та власник проєкту «Палац Розділ», поділився, що одним із головних завдань є створення економічно сталої моделі. «Воно має працювати на громаду, створювати робочі місця, але головне — забезпечити сталість. Без приватного капіталу, бізнес-моделі нічого не буде», — зазначив він.

Крім палацу, на території є ще близько дев'яти інших споруд, які не мають статусу пам'яток. Водночас комплекс передбачає додаткові будівлі, де планують створити культурно-туристичні, освітні простори, а також українсько-польський культурний центр.

Пристосування пам'ятки передбачає сучасну інженерію, як-от теплові помпи й сонячні панелі. Архітектори також обіцяють зробити будівлю максимально інклюзивною, не втрачаючи її історичної архітектури. Та пристосувати палац під сучасний готель непросто через обмежені площі. Тож частину технічної інфраструктури планують винести в сусідню будівлю. Зокрема, інженерний центр забезпечуватиме палац опаленням та вентиляцією.

ДАВНІ МУРИ ЗАЛИШАТЬ

Навпроти палацу залишилися руїни радянського клубу. Будівлю звели в 1960-х рр. для санаторію, однак під час досліджень з'ясувалося, що вона стоїть на значно давніших мурах. Раніше дослідники встановили, що радянська споруда накрила залишки палацового архіву та цейхгаузу XIX ст., які своєю чергою були зведені на ще давнішій скарбниці.

За новою концепцією, клуб демонтують, але історичні мури збережуть та інтегрують у нову будівлю Rozdil Hall. Водночас нову частину будівлі хочуть стилістично пов'язати з історичним середовищем, аби вона вписувалася в атмосферу палацового парку.

Андрій Миргородський, головний архітектор проєкту, розповів, що давню кладку відкриють в інтер'єрі та підсвітять. У новому івент-голі проводитимуть святкування, виставки, концерти та вистави. Там буде резиденція для митців. На долішніх рівнях будівлі планують розмістити SPA та гімнастичну залу. З палацом їх сполучать підземним тунелем.

Окремо від історичної частини комплексу передбачене нове будівництво. Нові будівлі планують розмістити за межами палацово-паркового ансамблю, який є пам'яткою. На плані комплексу видно, що там буде візит-центр, готель, школа мистецтв та Aspen-резиденція. Також передбачені паркінги й інша необхідна інфраструктура. «Зараз бачимо одну будівлю, але це архітектурно-девелоперська концепція. Не будівля, а культурний хаб. Його завдання — виробляти емоції і знання», — пояснив Миргородський.

Загалом концепція охоплює територію понад 10 га. За задумом авторів, там мають поєднати готельну, культурну, освітню та подієву функції.

УЯВЛЕННЯ ПРО ІСТОРІЮ ЗМІНИЛИСЯ

Теперішній проєкт став результатом кількох років досліджень. За словами Ганни Гаврилів, керівника проєкту «Палац Розділ» і засновниці благодійного фонду «Спадщина.UA», команда провела архітектурні й археологічні дослідження, інвентаризацію території, опрацювала архівні матеріали та поспілкувалася зі старожилами.

Їхні результати, за її словами, дозволили по-новому поглянути на історію комплексу. «Коли ми зробили дослідження, то збагнули, що купили не палац XVIII ст., а замок XVI ст.», — відзначила Гаврилів. Палац Жевуських-Лянцкоронських стоїть на оборонних мурах замку Чернійовських, які заснували місто Розділ. Вони походили з руських бояр, родом із теперішньої Івано-Франківщини.

Водночас сам палац став результатом пізніших перебудов: у XVIII ст. Жевуські звели палац, а в XIX ст. його перебудували Лянцкоронські. У радянський період у ньому працювали лікувальні заклади, після чого комплекс поступово занепав.

Дослідники також вивчали парк. Його площа становить близько 6 га, а сама паркова територія належить громаді. Під час комплексного дослідження дерев виявили значну кількість вікових дерев, на основі чого парк назвали одним із найцінніших на Львівщині. За планом власників, усі роботи з облаштування комплексу мають завершити до 2032-го. Загальна сума інвестицій — близько 15 млн EUR.

Паверліфтер із ДЦП установив світовий рекорд

Дмитро Полович

■ Ірина Оліщук

Дмитро Полович, український паверліфтер, який нездужає на дитячий церебральний параліч (ДЦП), установив світовий рекорд у становій тязі. На відкритому чемпіонаті Західної України WPA уродженець Миколаєва підняв 107,5 кг за власної ваги 55 кг. Про це повідомила Анна Куркуріна, його тренерка.

Дмитро народився з ДЦП IV ступеня. Після років реабілітації захопився паверліфтингом і став професійним спортсменом. Це вже другий світовий рекорд 26-річного українця. У листопаді 2025-го він поставив світовий рекорд у становій тязі на чемпіонаті світу в Будапешті (Угорщина), піднявши 105 кг.

Навіть перевага не допомогла

■ Юрій Остроумов

Донецький «Шахтар» у 3-му турі основного етапу Ліги чемпіонів зіграв у Мілані (Італія) з місцевим «Інтером». Зустріч відбулася на стадіоні Джузеппе Меацца, або «Сан Сіро», на якому свої домашні матчі також проводить клуб «Мілан».

Дмитро Різник, воротар «Шахтаря» та збірної України, урятував свою команду вже на третій хвилині. Йому довелося демонструвати власну майстерність і на 21-й хвилині, коли небезпечно пробивав Анж-Йоан Бонні, французький нападник «Інтера».

На жаль, під завісу першого тайму донецька команда втратила Педріньйо, який отримав травму. Попри це «гірники» на 40-й хвилині створили хороший момент для Валерія Бондаря, проте Хосеп Мартінес, голкіпер господарів, зіграв надійно. Команди пішли на перерву за рахунку 0:0.

На початку другого тайму ініціатива переходила від однієї команди до другої. Та поступово футболісти «Інтера» стали домінувати, але стартовий результат усе ще зберігався на табло. На 68-й хвилині італійська команда залишилася вдесятьох, бо червону картку побачив перед собою Алессандро Бастоні.

На жаль, чисельна перевага на полі не допомогла донеччанам — на 77-й хвилині рахунок змінився на користь міланської команди. Гол створив Генріх Мхітарян, колишній гравець «Шахтаря». Під час швидкої атаки «Інтера» він ювелірним пасом знайшов попереду бразильця Карлоса Аугусто, який пробив м'яч під Різником.

У час, що залишився до фінального свистка, команди ще обмінялися небезпечними випадами, але змінити результат нікому не вдалося. Отже, 1:0.

ДО СЛОВА

На російсько-українській війні загинув Роман Максим'юк, колишній гравець футбольних клубів «Волинь», «Динамо» та «Дніпро», який провів п'ять матчів за збірну України. Він уступив до сил оборони восени 2022-го, потрапивши у мобільну вогневу групу, брав участь у бойових діях на Харківщині. Був навідником у 25-й Січеславській повітряно-штурмовій бригаді. 30 січня 2025 року зник безвісти під час виконання бойового завдання на Покровському напрямку. А нещодавно родині ексфутболіста надійшли результати ДНК-експертизи, які підтвердили його загибель. У червні 2025-го, уже після того як Романа Максим'юка оголосили зниклим безвісти, збірна України вийшла на товариський матч зі збірною Канади з футболкою та військовою курткою ексфутболіста.

Run for Heroes

ЗАБІГИ НА ВШАНУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ

■ Роман Журба

У Чикаґо (штат Іллінойс) нещодавно відбувся благодійний забіг Run for Heroes, у межах якого вдалося зібрати 10 тис. USD на допомогу важко пораненим українським військовим. Забіг на дистанціях один і п'ять кілометрів організувало старше юнацтво місцевого осередку Спілки української молоді. До заходу приєдналися представники фонду Revived Soldiers Ukraine на чолі з президентом Іриною Ващук-Діципіо, а також українські військові, які перебувають на лікуванні та протезуванні у США.

Army Ten-Miler

Серед них — Артем Борисенко зі 151-ї окремої механізованої бригади, Микола Юхименко із 79-ї окремої десантно-штурмової бригади, Сергій Юрійчук зі 711-ї окремої бригади розмінування, Ігор Марич із 39-ї окремої бригади морської піхоти та Сергій зі 102-ї окремої бригади територіальної оборони Збройних сил України. У заході також узяв участь полковник Андрій Самойленко, лікар-хірург Головного військового клінічного госпіталю в Києві.

Крім них, на заході був присутній полковник медичної служби Віталій Ганюк, анестезіолог Київського військового госпіталю, який супроводжував поранених військових під час медичної евакуації з України до США.

За словами організаторів, зібрані кошти спрямують на підтримку важко поранених українських військових через фонд Revived Soldiers Ukraine. «Такі події — це не лише зібрані кошти. Для військових, які перебувають далеко від дому та проходять тривалий шлях лікування і відновлення у США, це також можливість відчути, що поруч із ними — велика українська громада, яка пам'ятає та підтримує», — зазначили в організації.

Водночас команда ветеранів та активістів організації US Ukrainian Activists (USUA) удруге поспіль узяла участь у 42-му щорічному забігу Army Ten-Miler у Вашинґтоні (округ Колумбія), присвяченому вшануванню військових. Про це повідомила Надія Шапоринська, президент USUA. Захід об'єднав тисячі американських військовослужбовців, ветеранів і членів їхніх родин.

У забігу взяли участь українські ветерани Руслан Попов, Вадим Коробенко, Олег Концовський та Андрій Волошенюк. До них приєдналися Надія Шапоринська, а також Метт Відманн і Наталія де Марко, волонтери організації.

Усі семеро учасників команди подолали дистанцію завдовжки десять миль у межах офіційного часового ліміту й отримали медалі фіналістів. «Для команди ветеранів USUA забіг Army Ten-Miler — це значно більше, ніж спортивна подія. Кожна миля символізує мужність, наполегливість і нашу відданість підтримці українських ветеранів, які пожертвували так багато, захищаючи свою Батьківщину від тривалої російської агресії», — зазначила Надія.

Перед стартом команду привітав Юрій Долотов, військовий аташе Посольства України у США. За словами організаторів, участь у спортивних заходах сприяє реабілітації українських ветеранів і привертає увагу до боротьби України за свободу. Учасники команди виступали в майках зі зображенням контуру України разом із Кримом, у кольорах українського прапора, а також із логотипом організації та прапорами України й США.

Army Ten-Miler проводять щороку в жовтні в американській столиці та її околицях. Це другий за популярністю десятимильний забіг серед американців, який щоразу збирає кількадесят тисяч учасників. Зазвичай на дистанцію виходять чинні та колишні військові з усієї Америки, члени їхніх родин, а також гості з інших країн.

РАЦІОН ПІСЛЯ 30 РОКІВ

■ Віра Коваленко

Після досягнення 30 років немає універсального списку продуктів, що їх людина повинна їсти саме через свій вік. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) наголошує, що здоровий раціон залежить від індивідуальних потреб, способу життя та рівня фізичної активності. Водночас його основою мають залишатися різноманітні, переважно необроблені або мінімально оброблені харчі.

Овочі та фрукти — одна з головних груп продуктів, яку варто регулярно додавати до меню. ВООЗ рекомендує дорослим і дітям віком від десяти років споживати щонайменше 400 г овочів і фруктів на день. Вони забезпечують організм вітамінами, мінералами, клітковиною та іншими поживними речовинами.

Але при цьому не обов'язково обмежуватися свіжими продуктами: заморожені та консервовані овочі й фрукти також можуть бути хорошим вибором, якщо вони не містять доданого цукру або надлишку натрію.

Вівсянка, гречка, бурий рис, цільнозерновий хліб, ячмінь та інші цільні злаки допомагають збільшити споживання харчових волокон. ВООЗ радить отримувати значну частину вуглеводів саме з цільнозернових продуктів, овочів, фруктів і бобових. Загалом же для дорослих і дітей, старших за десять років, рекомендовано щоденне споживання щонайменше 25 г природної харчової клітковини.

А втім, деякі рослинні джерела цінної клітковини треба розглянути окремо. Квасоля, сочевиця, нут, горох та інші бобові — це велика група харчів, що їх варто частіше залучати до раціону. Вони є джерелом рослинного білка та клітковини, а також містять низку вітамінів і мінералів. Тож ВООЗ рекомендує бобові як частину різноманітного здорового харчування. Вони можуть бути основою зуп, салатів, гарнірів або самостійною білковою складовою страви.

Водночас не варто забувати й про мигдаль, волоські горіхи, фундук, арахіс, насіння льону, гарбуза, соняшнику або чіа, що також допомагають вам урізноманітнити раціон. Експерти ВООЗ називають горіхи та насіння поживними продуктами, які бажано регулярно використовувати у здоровому харчуванні. Однак важливо стежити за кількістю: горіхи й насіння достатньо калорійні. Перевагу слід надавати несолоним варіантам, без зайвого цукру та глазурі.

Але й риба, яйця, молочні продукти, птиця та нежирне м'ясо також мають бути частиною різноманітного раціону. Офіційні рекомендації ВООЗ містять рибу й інші харчі тваринного походження як джерела поживних речовин і білка. Водночас організація зазначає, що для багатьох дорослих збільшення частки рослинних джерел білка може бути корисним, особливо якщо воно відбувається за рахунок зменшення споживання червоного м'яса.

Молоко й інші молочні продукти можуть доповнювати раціон. Однак конкретна кількість залежить від загального меню, харчових потреб і реакції організму. Тому після 30 років не потрібно автоматично збільшувати їхню кількість лише через вік.

До речі, авокадо, горіхи, насіння та рослинні олії є джерелами ненасичених жирів. І ВООЗ пропонує віддавати їм перевагу перед насиченими жирами, що в значній кількості містяться, зокрема, у жирному м'ясі, вершковому маслі та деяких інших молочних продуктах.

Проте здоровий раціон — це не лише перелік продуктів, які потрібно їсти частіше. Експерти радять обмежувати харчі та напої з великою кількістю вільних цукрів, солі, насичених і трансжирів. Так, вільні цукри мають становити менш як 10 % добової енергетичної цінности раціону, а натрій — менше ніж 2 г на добу, що відповідає приблизно 5 г солі.

Отже, після 30 років не потрібна спеціальна «вікова дієта». Значно важливіше регулярно їсти різноманітні овочі й фрукти, цільнозернові продукти, бобові, горіхи, насіння та якісні джерела білка, одночасно контролюючи кількість солі, цукру та нездорових жирів. І саме різноманітність, помірність і баланс фахівці ВООЗ визнають ключовими принципами здорового харчування протягом життя.

ФОТОФАКТ

В Україні показали перший безпілотний літальний апарат для евакуації поранених.

У Кенії стався перший в історії спалах Еболи

■ Зоряна Павлюк

У Кенії семеро людей захворіло на вірус Ебола під час першого в історії країни спалаху цієї хвороби. Найробі підтвердило чотири випадки зараження вірусом Ебола, зокрема й серед трьох медичних працівників. Наразі місцева влада намагається стримати спалах недуги.

Як повідомили в Африканському центрі з контролю та профілактики захворювань, згодом загальна кількість підтверджених випадків зросла до семи, одна людина померла. Новий випадок зафіксували в члена родини першого інфікованого. Усі четверо вже перебували на карантині після того, як їх визначили як контактних осіб першого пацієнта. Кенійська влада встановила та відправила на карантин 128 зі 130 виявлених контактних осіб. Пошуки ще двох тривають. За даними Bloomberg, наразі немає доказів поширення інфекції серед населення.

Іще на початку жовтня Кенія заявила про перший випадок захворювання на лихоманку Ебола, після того як громадянин Кенії, інфікований штамом Бундібуджіо, здійснив подорож із Демократичної Республіки Конґо через Уґанду, а потім вилетів з Ентеббе до Найробі. Після прибуття до Міжнародного аеропорту ім. Джомо Кеніати в кенійській столиці він пройшов плановий медичний огляд, під час якого відхилень не виявили. Проте згодом його доправили до приватної лікарні, де персонал розпізнав симптоми, ізолював пацієнта та повідомив про нього відповідні органи. Через кілька днів хворий помер.

ДЕ MODEL Y НАЙДЕШЕВША

■ Роман Журба

Model Y, найпопулярніший електромобіль компанії Tesla, коштує в японській столиці Токіо дешевше, ніж будь-де у світі.

У Японії компанія Tesla пропонує Model Y за ціною 35 428 USD. Однак покупець із Токіо може придбати її за ціною від 22 889 USD завдяки державним і муніципальним субсидіям, сукупний розмір яких становить близько 12,6 тис. USD на рік. З урахуванням цих пільг вартість Model 3 може бути лише 20 877 USD. Тож у першому півріччі ц. р. Model Y стала автомобілем, який найчастіше імпортували в Японії. Tesla виробляє цей електрокар на своєму заводі в Шанхаї (Китай).

Але ціни в Токіо виявляються навіть нижчими, ніж у Китаї — країні з надзвичайно високим рівнем конкуренції, де вартість Model Y стартує приблизно від 39 344 USD. У штаті Каліфорнія, де покупцям надають субсидії до 3,5 тис. USD доларів для тих, хто вперше купує електромобіль, цей транспортний засіб усе одно коштує більше ніж 36 тис. USD.

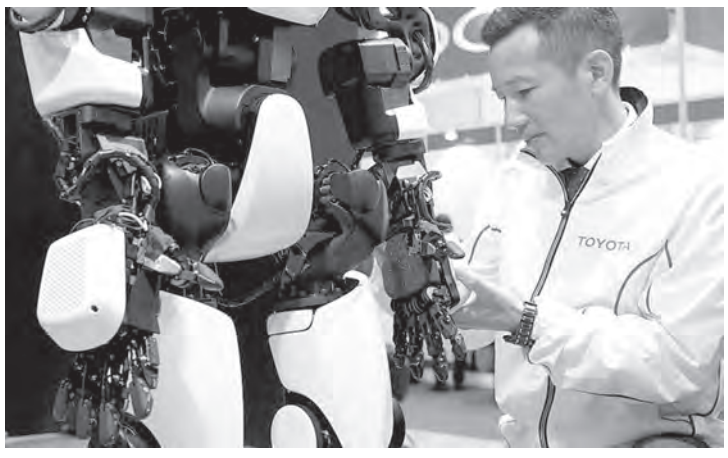
Водночас Дональд Трамп наполягає на збільшенні обсягів продажу американських автомобілів у Японії. Торік США та Японія підписали угоду, згідно з якою Білий дім погодився знизити імпортні мита на японські автомобілі.

Toyota залучатиме людиноподібних роботів

■ Василь Нетудихата

Toyota планує впровадити 400 тис. людиноподібних роботів на своїх виробничих об'єктах. Вони матимуть двопалі руки та колеса для пересування замість ніг. Маса кожного становитиме 50 кг.

Toyota хоче розмістити 150 тис. роботів на власних заводах і ще 250 тис. — на підприємствах постачальників запчастин.

Проте, у які проміжки часу компанія планує розгорнути 400 тис. роботів, вона не уточнила.

Pal-V отримала дозвіл на виробництво летючих авто

■ Андрій Підкуймуха

Європейська агенція з безпеки польотів (EASA) видало дозвіл нідерландській компанії Pal-V на виробництво летючих автомобілів.

«Тепер, коли ми отримали схвалення EASA, незабаром почнемо виробництво перших таких автомобілів. Після цього нам доведеться провести їхні додаткові випробування, щоби підтвердити відповідність усім вимогам. На це знадобиться іще близько півтора року», — розповів Роберт Дінґемансе, генеральний директор компанії.

Очікується, що летючі автомобілі зможуть здійснити перші рейси вже 2028 року. Виріб компанії Pal-V має три колеса, а також ротори, що складаються під час руху. Із повним баком літальний апарат може пролетіти близько 500 км. Летючий автомобіль коштуватиме від 299 тис. до 499 тис. EUR, а перші 250 одиниць уже продали. Оскільки компанія може виробляти щонайбільше сотню автомобілів на рік, подальші продажі наразі зупинили.

За словами Дінґемансе, близько половини замовлень надійшло від пожежної служби, поліції та інших відомств. «Решта — від фахівців, яким потрібно швидко бути на місці для виконання роботи, зокрема, персоналу обслуги. Також є кілька замовлень для приватного використання», — поділився він.

В Іспанії водіїв штрафують за паперові документи

■ Карина Бовсуновська

Відтепер перевізники в Іспанії повинні мати оцифрований документ адміністративного контролю. Проте представники галузі просять владу надати період адаптації та проводити перевірки з «виховним» характером перед накладенням штрафів.

Досі цей документ зберігався у вигляді паперового талона, його мали показувати представникам влади на їхній запит для підтвердження особи водія, інформації про вантаж, що перевозиться, його вагу, особу, яка замовила послугу, а також інших даних про маршрут і транспортний засіб.

Однак тепер документ замінили QR-кодом, подібним до тих, що використовують, приміром, для доступу до меню ресторанів. Водночас ті перевізники, які продовжують використовувати традиційний метод, можуть отримати штраф у сумі 401 EUR.

Альберто Віла, генеральний секретар Галісійської асоціації перевізників Vieiros, заявив, що зміни іноді бувають складними, але заспокоїв тих, кого торкнулися нові правила. «Користуватися додатками набагато простіше, ніж робити покупки на Amazon або купувати квиток у Renfe», — запевнив він.

За словами посадовця, нове регулювання є частиною процесу цифровізації, який зачіпає всі сектори. Представник перевізників просить владу проявити терпіння та зрозуміти, що такі зміни потребують певного періоду адаптації: «Просимо, щоб у перші тижні перевірки мали освітній характер і не призводили до санкцій».

Проте зобов'язання використовувати повністю зацифровані документи викликало занепокоєння та невдоволення серед деяких водіїв. Іспанія поспішила запровадити цей захід раніше за решту Європи. Наразі це правило застосовують лише до поїздок, що здійснюються на території країни. Таким чином, коли перевізника зупиняють для перевірки офіцери Цивільної гвардії, він може й надалі показувати документи в паперовому вигляді, якщо пункт відправлення або пункт призначення перевезення перебуває в іншій країні.

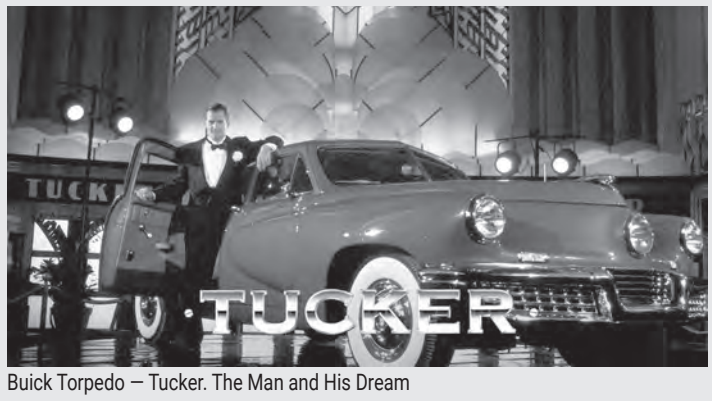
Та цей виняток не діятиме довго. Передбачено, що подібне положення Європейська комісія ухвалить упродовж найближчого року або щонайбільше двох.

ФОТОФАКТ

Автівки, що стали кінозірками.

Audi R8 — Iron Man

Buick Torpedo — Tucker. The Man and His Dream

ГОРОСКОП ІЗ 29 ЖОВТНЯ ДО 4 ЛИСТОПАДА

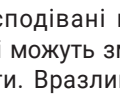
Овен (21.03—20.04)

Усе навколо підштовхує до незапланованих витрат, але імпульсивний шопінг краще відкласти на потім. У кар'єрі визначаються нові можливості, але не поспішайте братися за все самотужки: пам'ятайте про делегування, що врятує від вигорання. Вашій нервовій системі знадобиться особлива увага. Постійні дедлайни можуть спровокувати безсоння та головний біль, тому варто додати вечірні прогулянки на свіжому повітрі та скоротити денну дозу кофеїну.

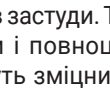
Телець (21.04—21.05)

Зараз ідеальний час для погашення старих боргів та інвестицій у власне навчання. Кар'єра потішить стабільністю, хоча несподівані перевірки на роботі можуть змусити понервувати. Вразливим може виявитися ваше гормональне тло. Намагайтеся вчасно здавати аналізи та не займатися самолікуванням за перших симптомів застуди. Теплий чай з імбиром і повноцінний сон допоможуть зміцнити захисні сили організму. Ті, хто в парі, зможуть зміцнювати стосунки завдяки спільним затишним вечорам та облаштуванню оселі.

Близнюки (22.05—21.06)

Є перспективи для додаткових джерел прибутків. Ваші комунікативні навички допоможуть укласти вигідні угоди, про які раніше доводилося лише мріяти. Але стережіться сумнівних фінансових авантюр від малознайомих людей. Особливої уваги потребуватимуть дихальна система та легені. Осінні протяги можуть легко спровокувати затяжний кашель, тому одягайтеся відповідно до погоди.

Рак (22.06—23.07)

Фінансовий обрій зараз відносно спокійний, але вимагає дисципліни. На роботі можливі кадрові переставляння, які в підсумку зіграють вам на руку. Жовчовивідна система та шлунок можуть гостро реагувати на порушення в раціоні. Вилучіть із раціону надто гостру та масну їжу, віддаючи перевагу теплим зупам і легким стравам. Сім'я та дім стануть вашою тихою гаванню. У стосунках із партнером запанує гармонія, якщо ви навчитеся вибачати дрібні побутові хиби.

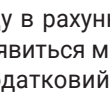
Лев (24.07—23.08)

Ваші амбіції злетять до небес. З'являться чудові шанси розширити бізнес, отримати довгоочікувану посаду або підвищення. Однак фінансові ризики мають бути ретельно прораховані — не заходьте в авантюри, керуючись лише азартом. Основний акцент варто зробити на серцево-судинну систему та хребет. Уникайте надмірних фізичних навантажень у залі та не підіймайте важких предметів. Ваша харизма зараз працює на повну, через що у стабільних парах можуть спалахнути легкі ревнощі, тож не провокуйте партнера даремно.

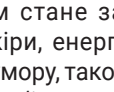
Діва (24.08—23.09)

Для вас настає час для наведення ладу в рахунках і документах. З'явиться можливість знайти додатковий прибуток завдяки гобі або застосувавши свої навички в новому напрямі. Зверніть увагу на шлунково-кишковий тракт. Здоровий мікробіом стане запорукою чистої шкіри, енергійності й гарного гумору, також додайте до раціону більше клітковини та пробіотиків. У взаєминах настає період глибокої довіри та спільного вирішення важливих питань.

Терези (24.09—23.10)

У фінансових справах запанує рівновага, якщо не піддаватиметесь миттєвим слабкостям. У кар'єрі на вас чекають нові контракти й пропозиції щодо співпраці, які розкриють ваш творчий потенціал. Нирки та сечовидільна система потребуватимуть дбайливого ставлення, пийте більше чистої води без газу та скоротіть споживання соли, щоб уникнути набряків уранці. Очікуйте приємних сюрпризів в особистому житті.

Скорпіон (24.10—22.11)

Вас перевірятимуть на міцність, але й нагорода за проходження випробувань буде високою. Кар'єра вимагатиме максимальної концентрації та вміння захищати свої межі. Під прицілом опиниться репродуктивна система й нижня частина спини. Стреси на роботі можуть позначитися на якості сну, тому заварюйте перед сном чаї для заспокоєння. Пристрасті в особистому житті вируватимуть із небувалою силою, тож спрямуйте свою енергію в романтичне русло.

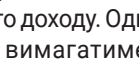
Стрілець (23.11—21.12)

Фінансові обрії готові розширюватися: можливі прибуткові відрядження або проєкти з іноземними партнерами. Оптимізм і сміливість допоможуть подолати будь-які робочі затримки, однак не варто забувати про контроль витрат, адже гроші мають властивість витікати на розваги та подорожі. Зверніть увагу на печінку, мінімізуйте вживання алкоголю та важкої їжі. На вас чекає період легкості, спільних інтересів і поїздок із партнером.

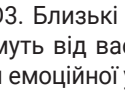
Козеріг (22.12—20.01)

У кар'єрі настає час отримувати плоди за довгі місяці наполегливої праці — можливе кар'єрне зростання, визнання з боку керівництва або збільшення постійного доходу. Однак обсяг завдань вимагатиме вміння грамотно розставляти пріоритети. Вашими вразливими місцями стануть зуби та суглоби. Додайте до раціону продукти харчування, багаті на кальцій і вітамін D3. Близькі стосунки вимагатимуть від вас більшої м'якости й емоційної участи.

Водолій (21.01—19.02)

Нестандартне мислення дасть чудові фінансові результати та приверне увагу інвесторів. Зараз удалий час для запуску креативних стартапів, зміни професії або оновлення резюме. Стежте за станом вен і судин на ногах, уникайте тривалого сидіння в одній позі — прогулянки та помірне фізичне навантаження допоможуть підтримувати тонус. А сон на зручній ортопедичній подушці швидко відновить сили. В особистому житті настає час приємних несподіванок.

Риби (20.02—20.03)

Ваша інтуїція у фінансових питаннях працює на 100 %, допомагаючи уникати невигідних угод. Тож ви зможете збільшити свої прибутки завдяки творчості, психології або допомозі людям. Особливої уваги зараз потребує ваша лімфатична система. Скоротіть споживання важкої їжі на ніч і додайте легке лімфодренажне тренування вранці. Регулярний повноцінний сон і водні процедури допоможуть зберегти внутрішній баланс і гармонію. Також вас чекає глибокий зв'язок із партнером і романтичний підйом.

Світлана Таланова

К	У	Т	Р	А	П	С	А	П	А
О	Е	С	Т	А	М	П	Р	А	Н
Р	Р	А	Р	Т	І	Л	А	П	Т
А	Я	П	Е	Н	З	Е	Л	Ь	И
Р	А	Р	И	Т	Е	Т	З	Ю	К
С	И	Р	Б	І	Л	С	К	Е	В
М	У	Ш	Т	А	Б	Е	Л	Ь	А
Т	Х	Т	И	Р	О	Л	О	К	Р
Л	Н	А	К	В	А	Р	Е	Л	Ь
О	А	Т	К	А	Ф	Е	Т	Р	А

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: акварель, антиквар, ар, хна, артефакт, естамп, колорит, кора, муштабель, палітра, паспарту, пензель, раритет, тло, юз, яр. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 43: Атени.

Перстень розкрив нову таємницю Пілата

■ Юстина Зарваниця

Повторний аналіз стародавнього персня-печатки дав змогу дослідникам по-новому оцінити функціонування римської адміністрації в Юдеї під час правління Понтія Пілата. Мідний перстень зі зображенням посудини та грецьким написом був виявлений ще в 1960-х рр. під час розкопок фортеці Іродіум. Упродовж багатьох років артефакт зберігався у сховищі, поки дослідники знову не звернули на нього увагу.

2018-го ізраїльські науковці припустили, що напис ?????? на персні, якому приблизно 2 тис. літ, може бути пов'язаний із Понтієм Пілатом, римським префектом Юдеї, відомим, головним чином, завдяки біблійним згадкам. Проте згодом це пояснення поставили під сумнів. У публікації 2023 року дослідники висловили здогад, що літери могли складати два окремі слова.

Та нове дослідження повертається до початкової версії. Д-р Бонешо, автор дослідження, стверджує, що напис варто розглядати як грецьку транслітерацію латинського слова Pilato. На його думку, латинська форма може мати значення «до Пілата» або «для Пілата». Водночас у написі є певна орфографічна особливість: замість грецької літери омеги в кінці використали омікрон.

Дослідник уважає, що це не обов'язково вказує на хибне прочитання напису. Подібні неточності могли виникнути через те, що місцеві жителі мали лише обмежені знання латини. Візуальна схожість латинських і грецьких літер могла призвести до помилки під час виготовлення персня. Незвичне розташування деяких літер також має своє пояснення. За словами дослідника, це могло бути викликано дефектами металу й обмеженим простором на поверхні персня.

Не менш цікавим є якість артефакту. Перстень виготовлений з мідного сплаву, а такі прикраси в римську епоху зазвичай носили представники нижчих соціальних верств, солдати й чиновники невисокого ранґу. Натомість заможні римські посадовці користувалися дорожчими перснями-печатками — золотими або прикрашеними коштовним камінням.

На персні також зображена посудина, що була типовим єврейським мотивом у Юдеї I ст. Беручи до уваги ці особливості, дослідник припускає, що власником міг бути раб або вільно відпущений, який працював у римській адміністрації.